

////////////////////////////////////

OVERHEIDSVERTROUWEN EN STEMINTENTIE BIJ PERSONEN VAN BELGISCHE EN BUITENLANDSE HERKOMST IN VLAANDEREN

////////////////////////////////////

Inhoud

Samenvatting.....	2
1. Data en methode.....	6
1.1. Survey Barometer Samenleven 2024	6
1.2. Methode analyse.....	7
2. Achtergrondkenmerken	8
2.1. Herkomstregio en -land.....	8
2.2. Nationaliteit.....	9
2.3. Aantal jaar in België	10
2.4. Leeftijd	10
2.5. Verstedelijkingsgraad.....	11
2.6. Woonsituatie	12
2.7. Werksituatie.....	13
2.8. Opleidingsniveau.....	14
2.9. Geloof	15
3. Vertrouwen in overheid en instellingen.....	16
4. Vertegenwoordiging door politici en politieke partijen.....	18
5. Politieke thema's	20
6. Stemintentie.....	22
6.1. Stemintentie verkiezingen 9 juni 2024.....	22
6.2. Stemintentie verkiezingen 13 oktober 2024	25
6.3. Reden om niet te gaan stemmen.....	28

Samenvatting

Overheidsvertrouwen en stemintentie bij personen van Belgische en buitenlandse herkomst in Vlaanderen

In dit rapport wordt overheidsvertrouwen en stemintentie bij personen van Belgische en buitenlandse herkomst onderzocht met gegevens van de Survey Barometer Samenleven 2024. De focus ligt onder andere op hoe groot het vertrouwen in verschillende overheidsniveaus en publieke instellingen is, of men zich vertegenwoordigd voelt door politieke partijen, welke thema's men hoog op de agenda van de regering wil en of men van plan is om te gaan stemmen in juni en oktober 2024.

Aan de survey Barometer Samenleven 2024 hebben in het Vlaamse Gewest 2759 personen tussen de 18 en 85 jaar oud deelgenomen. 558 personen hebben de Belgische herkomst, 507 personen hebben een EU herkomst van de eerste generatie, 551 personen hebben een EU herkomst van de tweede generatie. Wat personen met een niet-EU herkomst betreft behoren 559 deelnemers tot de eerste generatie en 584 tot de tweede generatie. De survey werd afgenomen in januari, februari en maart 2024.

Achtergrondkenmerken

Het herkomstland van bijna 50% van de respondenten van EU herkomst in het Vlaamse Gewest is een buurland van België. Bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie zijn Nederland (36%), Polen (15%) en Roemenië (12%) de meest voorkomende herkomstlanden. Bij de tweede generatie zijn dat Nederland (33%), Italië (15%) en Frankrijk (9%).

Bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie zijn Turkije (24%) en Maghreblanden (31%) de meest voorkomende herkomstregio's. Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie hebben een diverser profiel, het grootste deel is afkomstig van Aziatische landen (excl. Turkije, 28%), Maghreblanden (19%) en Turkije (8%). Bij zowel respondenten van niet-EU herkomst van de eerste als de tweede generatie zijn Marokko (gen.1: 17%, gen.2: 28%) en Turkije (gen.1: 8%, gen.2: 24%) de meest voorkomende herkomstlanden.

Van de respondenten van buitenlandse herkomst van de eerste generatie (geboren in het buitenland) heeft 81% van de EU herkomstgroep en 35% van de niet-EU herkomstgroep een buitenlandse nationaliteit. De tweede generatie (die geboren is in België) heeft veel minder vaak een buitenlandse nationaliteit (EU: 9%, niet-EU: 2%).

Wat betreft leeftijd hebben respondenten van Belgische herkomst een ouder leeftijdsprofiel: 48% is ouder dan 54 jaar. Respondenten van EU en niet-EU herkomst van de tweede generatie hebben een jonger leeftijdsprofiel: respectievelijk 43% en 65% is jonger dan 35 jaar.

Op vlak van woonregio zien we dat respondenten van niet-EU herkomst relatief vaak in Antwerpen, Gent of andere centrumsteden wonen (gen.1: 47%; gen.2: 41%). Respondenten van Belgische herkomst wonen het vaakst buiten de centrumsteden (80%).

Qua woonsituatie zien we dat het grootste deel van de respondenten van Belgische herkomst (70%) en van buitenlandse herkomst van de eerste generatie (EU: 67%, niet-EU: 69%) samenwoont met een partner. Een relatief groot deel van de tweede generatie van EU en niet-EU herkomst woont samen met hun ouders (respectievelijk 27% en 45%).

Bij alle herkomstgroepen is meer dan 50% aan het werk. Het aandeel gepensioneerden ligt hoger bij personen van Belgische herkomst (28%). Het aandeel studenten ligt het hoogst bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (32%). Het aandeel gepensioneerden is dan weer relatief hoog bij de Belgische herkomstgroep (28%).

Wat betreft opleidingsniveau is het aandeel hogeschoolen het grootst bij personen van Belgische herkomst (54%), gevolgd door personen van EU herkomst (gen.1: 49%, gen.2: 47%) en personen van niet-EU herkomst (gen.1: 40%, gen.2: 38%). Het aandeel kortgeschoolden daarentegen is het grootst bij respondenten van buitenlandse herkomst van de eerste generatie (EU: 23%, niet-EU: 31%).

Qua geloof zien we dat het aandeel niet-gelovigen of vrijzinnigen het hoogst ligt bij respondenten van EU herkomst van de tweede generatie (54%) gevolgd door respondenten van Belgische herkomst (48%), niet-EU herkomst van de eerste generatie (32%) en respondenten van niet-EU herkomst (gen.1: 19%, gen.2: 26%). Bij de personen van Belgische (50%) en EU herkomst (gen.1: 63%, gen.2: 44%) is het aandeel christenen het hoogst. Van de personen van niet-EU herkomst heeft het grootste deel een islamitische geloofsovertuiging (gen.1: 46%, gen.2: 57%), maar is ook een substantieel deel christelijk (gen.1: 27%, gen.2: 13%).

Vertrouwen in overheid en instellingen

Wat betreft overheidsvertrouwen hebben respondenten gemiddeld meer vertrouwen in de lokale overheid (35%) dan in de andere overheden (17 tot 21%). Vertrouwen in de overheid is op alle niveaus het laagst bij respondenten van Belgische herkomst (12 tot 32%), gevolgd door de tweede generatie van EU en niet-EU herkomst (21% tot 35%) en de EU herkomstgroep van de eerste generatie (28% tot 45%). De niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie heeft op alle niveaus het meeste vertrouwen in de overheid (39% tot 54%).

Op vlak van vertrouwen in instellingen hebben respondenten gemiddeld het vaakst veel vertrouwen in wetenschappelijk onderzoek (69%), gevolgd door de politie (44%), het gerecht (26%) en traditionele media (21%). Het minst vaak hebben ze vertrouwen in sociale media (4%) en politieke partijen (4%). De eerste generatie van buitenlandse herkomst heeft opvallend vaker veel vertrouwen in het gerecht (EU: 40%, niet-EU: 50%) en de politie (EU: 55%, niet-EU: 56%) in vergelijking met de andere groepen. Het vertrouwen in wetenschappelijk onderzoek is dan weer iets lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (56%) dan bij de andere groepen (63% tot 71%).

Vertegenwoordiging door politici en partijen

29% vindt dat er politici of partijen zijn die weten wat mensen zoals zij willen. Een ongeveer even groot aandeel respondenten (31%) vindt dat er politici of partijen zijn die beslissingen nemen die positief zijn voor hen. Een kleiner aandeel respondenten (21%) vindt dat politici en partijen erin slagen om politieke beslissingen die men belangrijk vindt om te zetten in praktijk.

Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie zijn het opvallend vaker eens met de stelling "Er zijn politici en partijen die erin slagen om politieke beslissingen die ik belangrijk vind om te zetten in praktijk" (33%) in vergelijking met de andere herkomstgroepen (18% tot 23%).

Politieke thema's

De gemiddelde inwoner van het Vlaamse Gewest vindt gezondheidszorg (35%), onderwijs (25%), economie (25%), justitie en veiligheid (20%) en armoedebestrijding (20%) de belangrijkste politieke thema's. De

volgende thema's werden het minst vaak aangeduid als prioritair: dierenwelzijn 8%), staatshervorming (7%), discriminatie (5%), landbouw (5%) en cultuur (4%).

De buitenlandse herkomstgroepen (20 tot 36%) hebben vaker armoedebestrijding aangeduid in hun top 3 in vergelijking met de Belgische herkomstgroep (18%). Bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie is armoede zelfs het vaakst aangeduide thema (36%).

Wonen en huisvesting werd dan weer vaker aangeduid door respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (24%) en de tweede generatie (18%) en respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (19%). Discriminatie werd het vaakst aangeduid als prioritair thema door respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (25%), gevolgd door respondenten van buitenlandse herkomst van de eerste generatie (EU: 8%, niet-EU: 20%). Het thema welzijn werd opvallend vaker aangeduid door respondenten van EU herkomst van de tweede generatie (20%). Respondenten van Belgische herkomst hebben relatief vaak het thema pensioenen aangeduid (20%).

Stemintentie federale, regionale en Europese verkiezingen van 9 juni 2024

Voor meerderjarige inwoners met Belgische nationaliteit geldt de opkomstplicht voor de federale, regionale en Europese verkiezingen van 9 juni 2024. Inwoners met buitenlandse nationaliteit mochten niet stemmen voor de federale en regionale verkiezingen, maar wel voor de Europese verkiezingen als ze een EU nationaliteit hebben en zich voor 31 maart 2024 hadden geregistreerd.

We zien dat van de respondenten van EU herkomst van de eerste generatie 19% opkomstplicht had en dat bijkomend 81% mocht stemmen voor de Europese verkiezingen op voorwaarde van registratie. Van de respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie heeft 65% opkomstplicht en mocht 7% stemmen voor de Europese verkiezingen op voorwaarde van registratie. Bij de tweede generatie (geboren in België) lag het aandeel hoger: 91% van de EU herkomstgroep en 98% van de niet-EU had opkomstplicht voor de regionale en federale verkiezingen. Bijkomend mocht 8% van de EU herkomstgroep van de tweede generatie gaan stemmen voor de Europese verkiezingen op voorwaarde van registratie.

84% van de respondenten was van plan om te gaan stemmen op 9 juni 2024. Als we enkel personen met Belgische nationaliteit (=opkomstplicht) selecteren, was 87% van plan om te gaan stemmen. Van de personen met EU nationaliteit (=stemrecht na registratie) was 41% van plan om te gaan stemmen.

Het aandeel respondenten dat van plan was om te gaan stemmen ligt het hoogst bij respondenten van Belgische herkomst (88%), gevolgd door respondenten van buitenlandse herkomst van de tweede generatie (EU: 84%, niet-EU: 81%) en respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (70%). De stemintentie bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie lag het laagst (48%).

Indien we enkel respondenten met Belgische nationaliteit selecteren, zijn verschillen naar herkomst kleiner. De stemintentie ligt dan het hoogst bij respondenten van EU herkomst van de tweede generatie (89%) en het laagst bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (79%).

Stemintentie lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024

Vanaf 2024 is stemmen voor de lokale en provinciale verkiezingen niet langer verplicht in Vlaanderen. Meerderjarige inwoners met Belgische nationaliteit hebben wel nog steeds het recht om te stemmen voor deze verkiezingen. Inwoners met buitenlandse nationaliteit hebben geen stemrecht voor de provinciale overheid. Voor de lokale overheid mogen inwoners met buitenlandse nationaliteit in bepaalde gevallen wel gaan stemmen. Inwoners met niet-EU nationaliteit die minstens 5 jaar wettelijk verblijven in België en inwoners met EU nationaliteit kunnen gaan stemmen als ze zich voor 31 juli 2024 registreren.

We zien dat van de respondenten van EU herkomst van de eerste generatie 19% stemrecht heeft en dat 81% mag stemmen voor de lokale overheid op voorwaarde dat ze zich op voorhand registreren. Van de respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie heeft 65% stemrecht en 31% stemrecht op voorwaarde van registratie. Bij de tweede generatie (geboren in België) is het aandeel met stemrecht hoger: 91% van de EU herkomstgroep en 98% van de niet-EU herkomstgroep mag gaan stemmen voor deze verkiezingen.

71% van de respondenten was van plan om te gaan stemmen op 13 oktober 2024. Dit is minder dan het aandeel personen dat van plan was te gaan stemmen voor de verkiezingen van 9 juni 2024 (84%). Als we enkel personen met Belgische nationaliteit (=stemrecht) selecteren, was 74% van plan om te gaan stemmen. Van de personen met buitenlandse nationaliteit met stemrecht na registratie was 32% van plan om te gaan stemmen.

Het aandeel respondenten dat van plan was om te gaan stemmen ligt het hoogst bij respondenten van Belgische herkomst (76%), gevolgd door respondenten van buitenlandse herkomst van de tweede generatie (EU: 63%, niet-EU: 60%) en respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (56%). De stemintentie lag het laagst bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (36%).

Indien we enkel respondenten met Belgische nationaliteit selecteren, zijn verschillen naar herkomst kleiner. De stemintentie lag dan het hoogst bij respondenten van Belgische herkomst (76%) en het laagst bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (60%).

Cijfers van de FOD binnenlandse zaken voor het Vlaamse Gewest tonen aan dat slechts 10% van de niet-Belgen met potentieel stemrecht voor de lokale verkiezingen zich voor 31 juli 2024 heeft geregistreerd om te gaan stemmen op 13 oktober. Dit is een stuk minder dan de 32% van de niet-Belgen met potentieel stemrecht uit de Survey Barometer Samenleven die van plan waren om te gaan stemmen.

Redenen om niet te gaan stemmen

Aan de respondenten die niet van plan zijn om te gaan stemmen, werd gevraagd wat hiervoor de reden is. De meest aangeduide reden om niet te gaan stemmen was "Stemmen heeft geen zin, de politiek luistert toch niet" (53%). Bij de niet-EU groep van de eerste generatie is "Ik weet te weinig van politiek en partijen" de meest aangeduide reden (31%).

Bij respondenten met buitenlandse nationaliteit werd "stemmen heeft geen zin, de politiek luistert toch niet" opvallend minder aangeduid (21%) in vergelijking met respondenten met Belgische nationaliteit (59%). De redenen die te maken hebben met verblijfsduur in België (11%, "Ik ben nog niet lang genoeg in België om te mogen stemmen"), inschrijfprocedure (18%, "Ik heb een buitenlandse nationaliteit en de procedure om in te schrijven is te moeilijk") en kennis over stemrecht (15%, "ik weet niet of ik mag stemmen") werden ook regelmatig aangeduid, wat aantoont dat ook dit drempels vormen voor personen met buitenlandse nationaliteit om te gaan stemmen.

In dit rapport worden overheidsvertrouwen en stemintentie bij personen van Belgische en buitenlandse herkomst in Vlaanderen bekeken aan de hand van gegevens uit de Survey Barometer Samenleven 2024. De focus ligt onder andere op hoe groot het vertrouwen in verschillende overheidsniveaus en publieke instellingen is, of men zich vertegenwoordigd voelt door politieke partijen, welke thema's men hoog op de agenda van de regering wil en of men van plan is om te gaan stemmen in juni en oktober 2024.

Deel 1 gaat in op de gebruikte data van de survey Barometer Samenleven 2024 en de analysemethode. In deel 2 worden de achtergrondkenmerken van de respondenten van de survey Barometer Samenleven 2024 overlopen. In de overige delen worden de resultaten met betrekking tot vertrouwen in overheid en instellingen (deel 3), vertegenwoordiging door politici en politieke partijen (deel 4), prioritaire politieke thema's (deel 5) en stemintentie (deel 6) overlopen.

1. Data en methode

1.1. Survey Barometer Samenleven 2024

Opzet

De survey Barometer Samenleven werd in 2024 voor de derde keer uitgevoerd in het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De survey werd afgenomen in januari, februari en maart 2024. De survey bevraagt personen van Belgische herkomst, EU-herkomst en niet-EU-herkomst¹ van zowel de eerste als de tweede generatie en behandelt thema's zoals burgerschap, sociale netwerken en gelijke behandeling. De resultaten van de survey worden gebruikt voor het dashboard Barometer Samenleven dat een beperkte set van indicatoren voor het samenleven in diversiteit op een overzichtelijke en toegankelijke manier in beeld brengt op www.barometersamenleven.be.

Populatie en steekproef

De populatie van de bevraging bestaat uit personen van 18 t.e.m. 85 jaar, wonend in het Vlaamse Gewest of Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Als men geboren is in het buitenland, moet men minimum 3 jaar geregistreerd zijn in het rijksregister om in de populatie opgenomen te zijn.

De steekproef bestaat uit 12.000 personen en werd gestratificeerd getrokken in 10 groepen (zie tabel 1). Ongeveer 2/3de van de steekproef bestaat uit personen wonend in het Vlaamse Gewest (n=8.064), 1/3de van de steekproef uit personen wonend in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (n=3.936). Binnen de 10 strata werden de steekproefpersonen at random getrokken uit het Rijksregister.

In totaal vulden 3.347 respondenten de vragenlijst volledig in. In het Vlaamse Gewest namen 2.7591 respondenten deel, in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest 588 (zie tabel 1). De responsratio ligt een stuk hoger in het Vlaamse Gewest (34,2%) dan in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (14,9%).

¹ Een persoon is van buitenlandse herkomst als hun eigen nationaliteit, hun geboortenationaliteit of de geboortenationaliteit van minstens één van hun ouders buitenlands is. Een persoon van buitenlandse herkomst behoort tot de eerste generatie als die in het buitenland geboren is en tot de tweede generatie als die in België geboren is.

Om te bepalen tot welke herkomstregio een persoon van buitenlandse herkomst behoort, werd gebruikt gemaakt van een cascadesysteem. In eerste instantie werd gekeken naar de geboortenationaliteit van de vader, deze kan buitenlands, onbekend of Belgisch zijn. In het eerste geval (buitenlands) is het herkomstland gelijk aan de geboortenationaliteit van de vader, in het tweede (onbekend) en derde geval (Belgisch), wordt gekeken naar de geboortenationaliteit van de moeder. Hetzelfde principe wordt in volgorde van opsomming toegepast op de geboortenationaliteit van de moeder, de geboortenationaliteit van de persoon en de huidige nationaliteit van de persoon.

Tabel 1: Aantal steekproefpersonen, respondenten en responsratio naar herkomst-generatiegroep en gewest
Bron: Survey Barometer Samenleven 2024

	# steekproef	# respondenten	responsratio
Vlaams Gewest	8064	2759	34,2%
(1) Belgische herkomst	1224	558	45,6%
(2) EU generatie 1	1648	507	30,8%
(3) EU generatie 2	1393	551	39,6%
(4) Niet-EU generatie 1	1865	559	30,0%
(5) Niet-EU generatie 2	1934	584	30,2%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	3936	588	14,9%
(6) Belgische herkomst	680	112	16,5%
(7) EU generatie 1	662	132	19,9%
(8) EU generatie 2	847	99	11,7%
(9) Niet-EU generatie 1	741	118	15,9%
(10) Niet-EU generatie 2	1006	127	12,6%
Totaal	12000	3347	27,9%

Methode bevraging

Steekproefpersonen konden de vragenlijst online of op papier invullen en kregen maximum vier uitnodigingsbrieven toegestuurd. De papieren vragenlijst werd samen met de derde brief verstuurd naar de personen die de online vragenlijst na de tweede brief nog niet hadden ingevuld.

Er werd ingezet op meertaligheid om de respons bij steekproefpersonen van buitenlandse herkomst te verhogen. Alle respondenten die de vragenlijst volledig invulden binnen de dataverzamelingsperiode, ontvingen een cadeaubon ter waarde van 10 euro.

De vragenlijst bestaat uit een 40-tal vaste vragen en een 10-tal variabele vragen. De totale invultijd van de vragenlijst bedroeg ongeveer 10 minuten. De variabele vragen gingen in de editie van 2024 over overheidsvertrouwen en verkiezingen.

1.2. Methode analyse

De figuren en tabellen uit dit rapport zijn gemaakt op basis van kruistabellen in SPSS.

Om van de surveyresultaten een betere afspiegeling te maken van de populatie, zijn de resultaten per herkomst-generatiegroep gewogen naar geslacht (man; vrouw), leeftijdscategorie (-34; 35-54; 55+), verstedelijkingsgraad (Antwerpen/Gent; overige 11 centrumsteden; rest van Vlaanderen) en nationaliteit (Belgisch, niet-Belgisch). Er is gewogen op de kruisingen van deze variabelen. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn bij de respondenten krijgen zo een groter gewicht toegekend waardoor de surveyresultaten de populatie beter benaderen.

Wanneer we voor het Vlaamse Gewest resultaten bekijken voor alle respondenten samen zonder onderscheid te maken naar herkomst of generatie wordt bijkomend gewogen op de kenmerken herkomst (België, EU of niet-EU) en generatie (1 of 2). In de aandelen weergegeven voor het "Totaal" (zie alle figuren) krijgen respondenten van Belgische herkomst daardoor een groter gewicht dan respondenten van EU en niet-EU herkomst, zodat het cijfer representatief is voor de 18-85 jarige bevolking in het Vlaamse Gewest.

Vanaf deel 3 worden de resultaten over overheidsvertrouwen en stemintentie besproken. Ook deze figuren en tabellen zijn gemaakt op basis van kruistabellen.

2. Achtergrondkenmerken

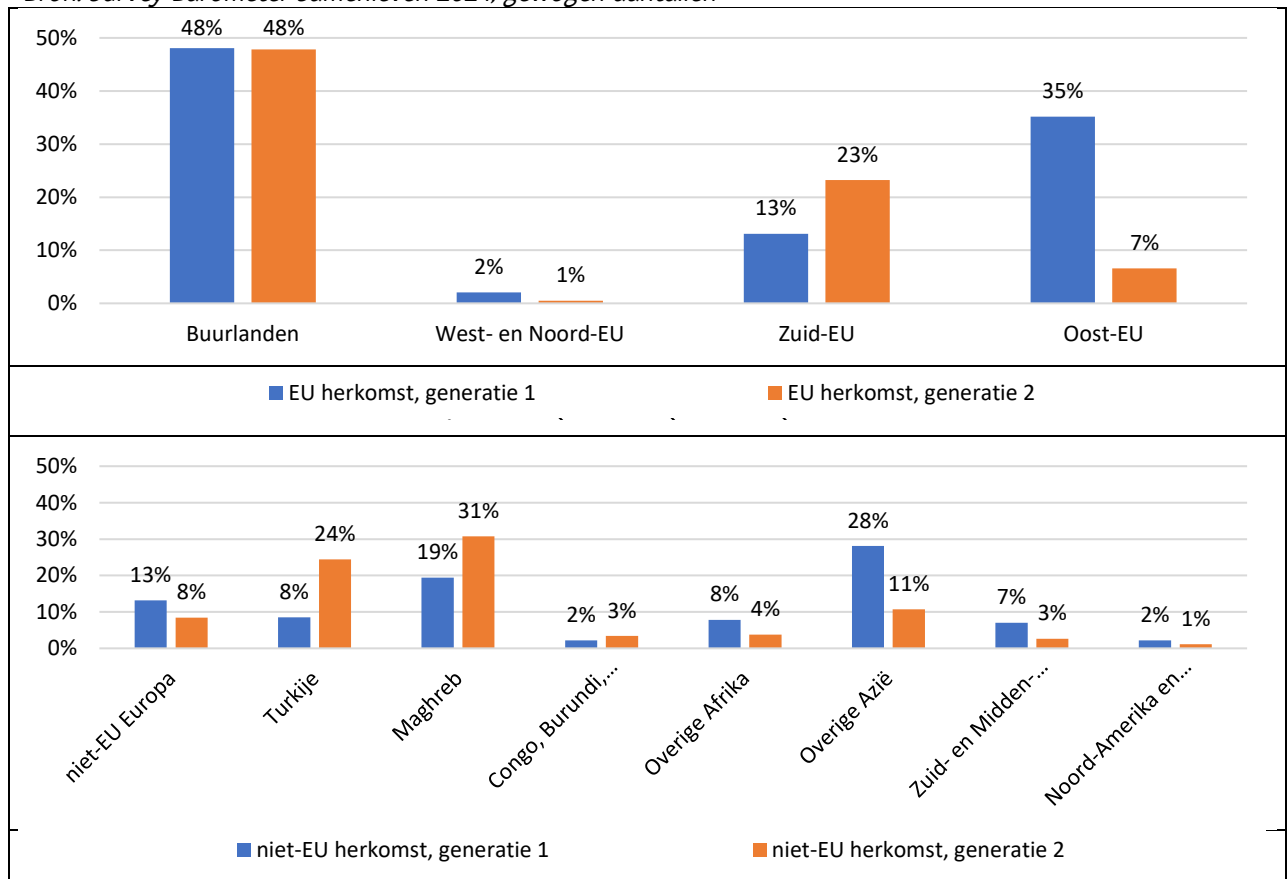
2.1. Herkomstregio en -land

Figuur 2.1. toont het aandeel respondenten naar herkomstregio en herkomst-generatiegroep in het Vlaamse Gewest. We zien bij de respondenten van EU herkomst van de eerste en tweede generatie dat 48% afkomstig is van buurlanden. Bij de eerste generatie heeft de tweede grootste groep een Oost-EU herkomst (35%) terwijl bij de tweede generatie een Zuid-EU herkomst vaker voorkomt (23%).

Bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie zijn Turkije (24%) en Maghreblanden (31%) de meest voorkomende herkomstregio's, gevolgd door andere Aziatische landen (11%) en niet-EU Europese landen (8%). Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie hebben een diverser profiel, het grootste deel is afkomstig van Aziatische landen (excl. Turkije, 28%), gevolgd door Maghreblanden (19%), Turkije (8%) en niet-EU Europese landen (13%).

Figuur 2.1: Aandeel respondenten naar herkomstregio en herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

Tabel 2 toont de meest voorkomende herkomstlanden van respondenten in het Vlaamse Gewest. 36% van de respondenten van EU herkomst van de eerste generatie is afkomstig uit Nederland. Ook respondenten met herkomstland Polen (15%) en Roemenië (12%) zijn goed vertegenwoordigd in deze groep. Ook bij de respondenten van EU herkomst van de tweede generatie is Nederland het meest voorkomende herkomstland (33%), gevolgd door Italië (15%) en Frankrijk (9%).

Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie zijn een stuk diverser wat betreft herkomstland. De top 5 herkomstlanden vertegenwoordigen 38% van de totale groep, terwijl dit aandeel 76% en 67% bedraagt bij de EU-herkomstgroep van respectievelijk de eerste en tweede generatie en 59% bij de niet-EU herkomstgroep van de tweede generatie.

17% en 8% van respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie hebben respectievelijk Marokko en Turkije als herkomstland. Daarna volgen Syrië (4%), Rusland (4%) en India (3%). Ook bij de tweede generatie zijn Marokko en Turkije de meest voorkomende herkomstlanden: meer dan de helft van de respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie hebben Turkije (28%) of Marokko (24%) als herkomstland.

Tabel 2: Top 5 herkomstlanden per herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

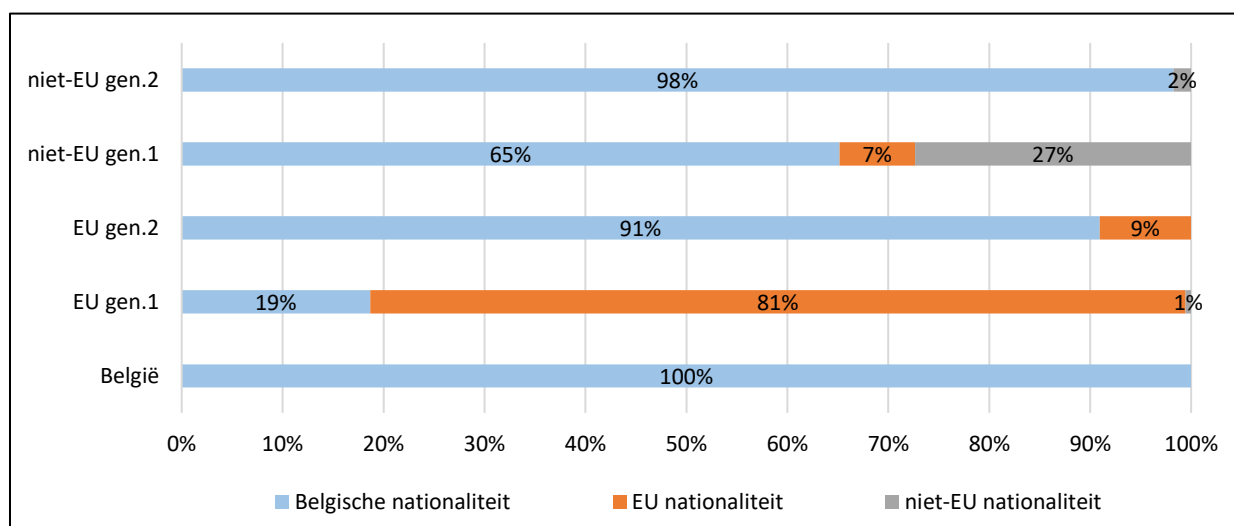
EU – generatie 1			EU – generatie 2			niet-EU – generatie 1			niet-EU – generatie 2		
Herkomstland	#	%	Herkomstland	#	%	Herkomstland	#	%	Herkomstland	#	%
Nederland	184	36%	Nederland	179	33%	Marokko	95	17%	Marokko	164	28%
Polen	78	15%	Italië	81	15%	Turkije	47	8%	Turkije	143	24%
Roemenië	62	12%	Frankrijk	50	9%	Syrië	25	4%	Ver. Koninkrijk	16	3%
Frankrijk	31	6%	Duitsland	33	6%	Rusland	24	4%	Congo	16	3%
Duitsland	28	6%	Spanje	26	5%	India	19	3%	Algerije	8	1%
Overige landen	124	24%	Overige landen	182	33%	Overige landen	349	62%	Overige landen	237	41%
Totaal	507	100%	Totaal	551	100%	Totaal	559	100%	Totaal	584	100%

2.2. Nationaliteit

Figuur 2.3 toont het aandeel respondenten naar nationaliteit en herkomst-generatiegroep. Wanneer een persoon zowel de Belgische als een buitenlandse nationaliteit heeft, wordt vertrokken van de Belgische. Wanneer een persoon zowel een EU als een niet-EU nationaliteit heeft, wordt vertrokken van de EU nationaliteit.² De EU herkomstgroep van de eerste generatie heeft vaakst een buitenlandse nationaliteit: 81% heeft een buitenlandse nationaliteit, waarvan 80% een EU nationaliteit en 1% een niet-EU nationaliteit. Bij de niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie heeft slechts 35% een buitenlandse nationaliteit, waarvan 27% een niet-EU nationaliteit en 7% een EU nationaliteit. De tweede generatie heeft veel minder vaak een buitenlandse nationaliteit. Bij de EU herkomstgroep gaat het om 9%, bij de niet-EU herkomstgroep om 2%.

Figuur 2.3: Aandeel respondenten naar nationaliteit, herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

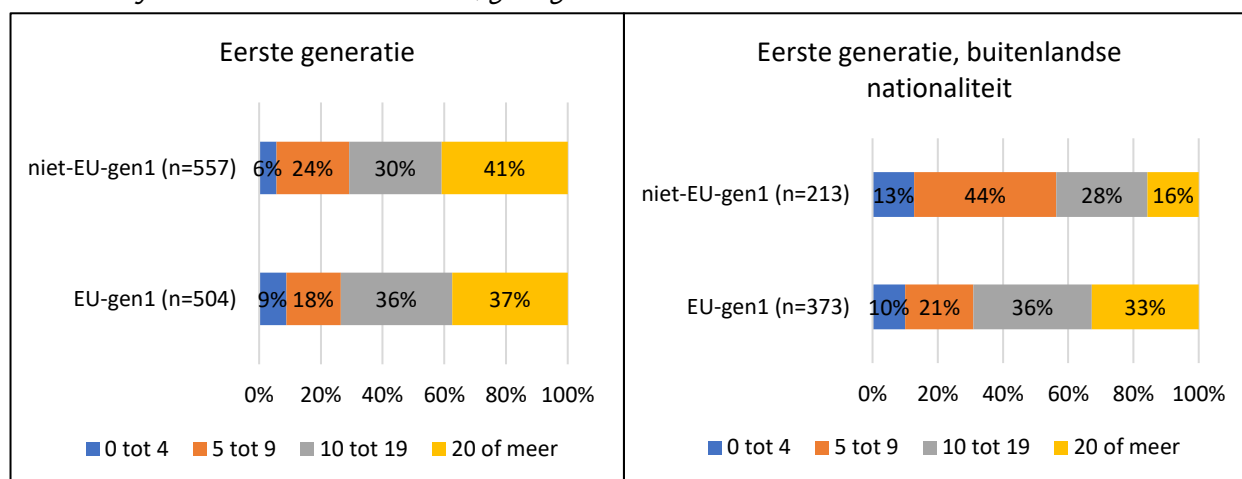
² Dit deden we omdat het aansluit bij de analyses rond stemintentie in deel 6. Personen met een Belgische nationaliteit hebben namelijk in meer gevallen stemrecht dan personen met buitenlandse nationaliteit. Personen met EU nationaliteit hebben in meer gevallen stemrecht dan personen met niet-EU nationaliteit.

2.3. Aantal jaar in België

Personen die minder dan 3 jaar geregistreerd zijn in België, zijn niet opgenomen in de steekproef van de survey. Hierdoor is het aandeel respondenten dat minder dan 5 jaar in België is, vanzelfsprekend klein. Van de respondenten geboren buiten België (=eerste generatie) is slechts 9% (EU herkomst) en 6% (niet-EU herkomst) minder dan 5 jaar in België. Wanneer we van deze respondenten enkel respondenten selecteren met buitenlandse nationaliteit, is slechts 10% (EU herkomst) en 13% (niet-EU herkomst) minder dan 5 jaar in België.

Figuur 2.4: Aandeel respondenten naar aantal jaar in België, herkomst-generatiegroep, respondenten geboren buiten België, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

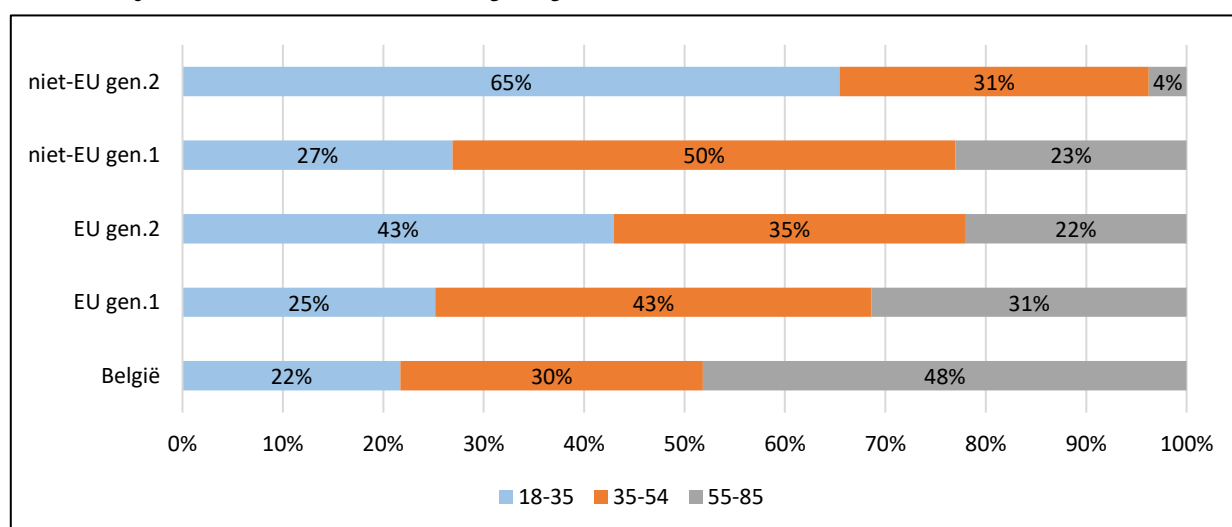

2.4. Leeftijd

Figuur 2.4 toont het aandeel respondenten naar leeftijdscategorie in het Vlaamse Gewest. Het valt op dat respondenten van Belgische herkomst gemiddeld ouder zijn dan de andere groepen: 48% is ouder dan 54 jaar (tegenover 4 tot 31% van de andere groepen). Respondenten van buitenlandse herkomst van de tweede generatie zijn dan weer gemiddeld een stuk jonger: respectievelijk 43% en 65% van de respondenten van EU herkomst en niet-EU herkomst van de tweede generatie zijn jonger dan 35 jaar.

Figuur 2.4: Aandeel respondenten naar leeftijd, herkomst-generatiegroep, Vlaams gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

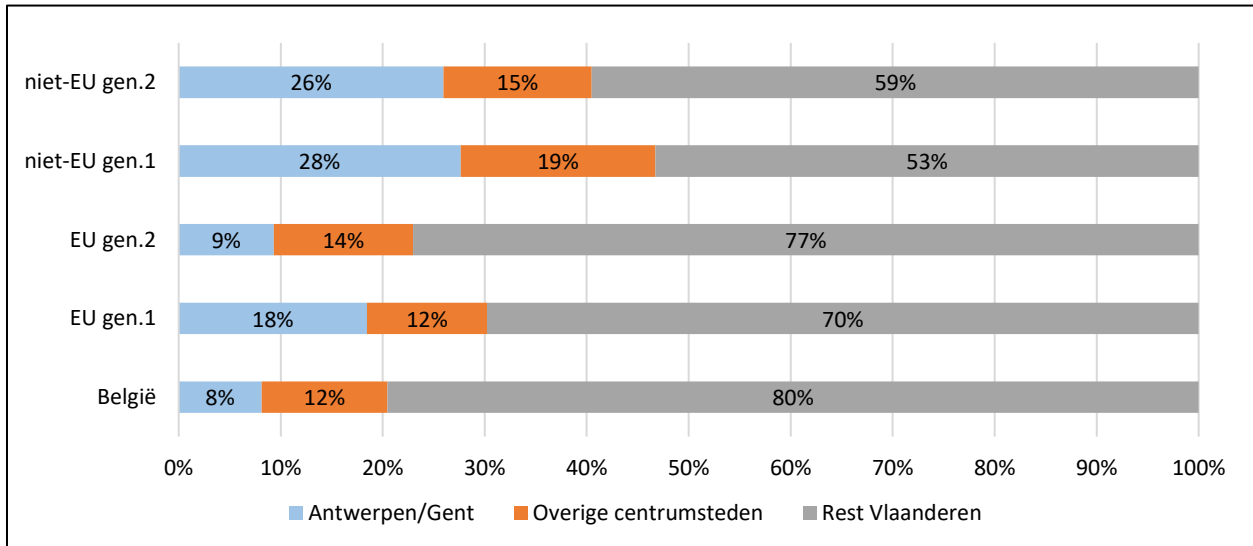

2.5. Verstedelijkingsgraad

Figuur 2.5 toont de verdeling van de respondenten naar verstedelijkingsgraad in het Vlaamse Gewest. Het valt op dat respondenten van niet-EU herkomst (gen.1: 47%; gen.2: 41%) relatief vaak in Antwerpen of Gent of andere centrumsteden wonen. Respondenten van Belgische herkomst wonen in vergelijking met de andere herkomstsgroepen het vaakst buiten de centrumsteden (80%).

Figuur 2.5: Aandeel respondenten naar verstedelijkingsgraad en herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

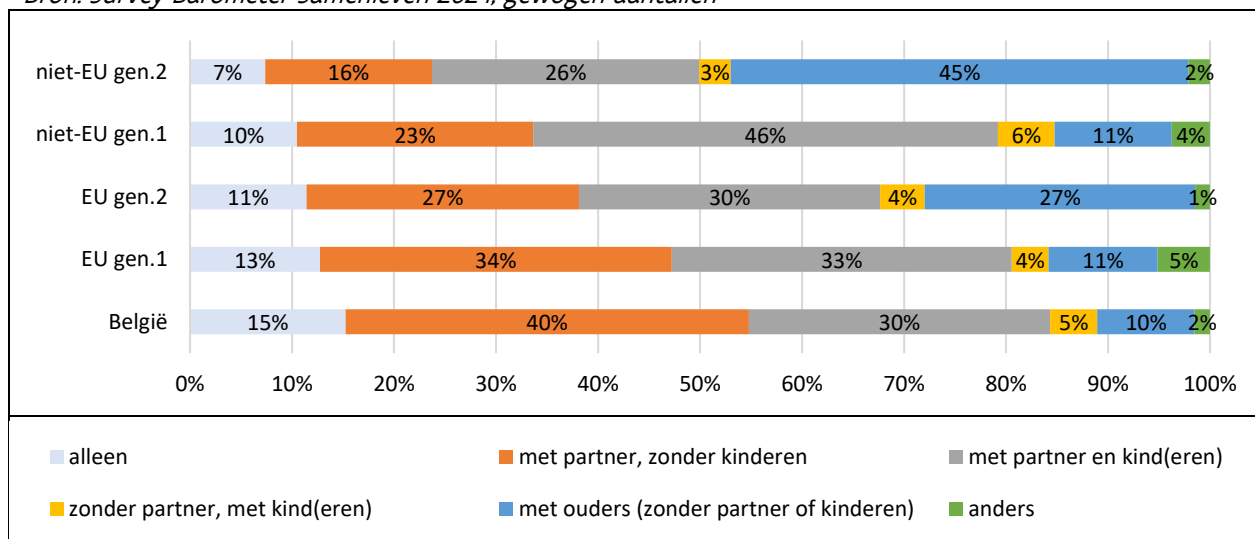
2.6. Woonsituatie

Figuur 2.6 toont het aandeel respondenten naar woonsituatie en herkomst-generatiegroep. In het Vlaamse gewest woont het grootste deel van de respondenten van Belgische herkomst (70%) en van buitenlandse herkomst van de eerste generatie (EU: 67%, niet-EU: 69%) samen met een partner. Dit geldt in mindere mate voor respondenten van de tweede generatie en dan vooral voor die van niet-EU herkomst (EU: 57%, niet-EU: 42%). Een relatief groot deel van de tweede generatie van EU en niet-EU herkomst woont bij hun ouders (respectievelijk 27% en 45%, tegenover 10 tot 11% van de andere groepen).

Verder valt op dat personen van Belgische herkomst iets vaker alleen wonen (15%) dan de andere groepen (EU gen.1: 13%, EU gen.2: 11%, niet-EU gen.1: 10%). Respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie wonen opvallend minder vaak alleen (7%). Ook zien we dat de eerste generatie van niet-EU herkomst iets vaker alleenstaande ouder is (6%) in vergelijking met de andere groepen (3 tot 5%).

Figuur 2.6: Aandeel respondenten naar woonsituatie en herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

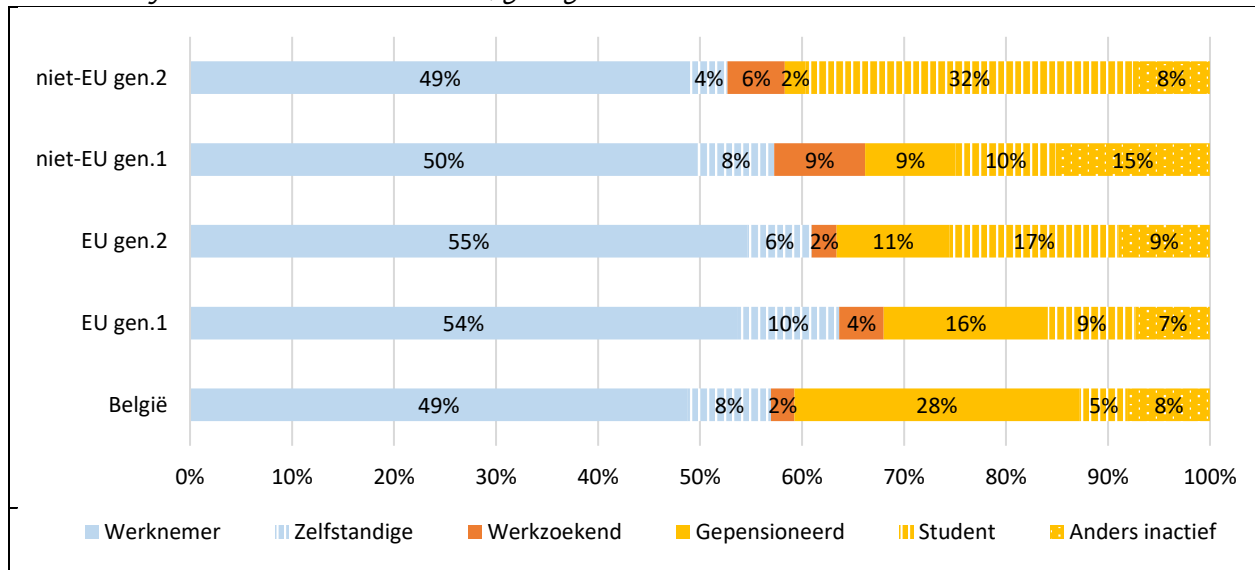

2.7. Werksituatie

Figuur 2.7 toont de werksituatie van de respondenten. In het Vlaamse gewest is bij alle herkomstgroepen meer dan 50% aan het werk. Het aandeel werkenden is het hoogst bij de EU herkomstgroep van de eerste generatie (64%). Het aandeel werkzoekenden is iets hoger bij respondenten van niet-EU herkomst (gen.1: 9%, gen.2: 6%) in vergelijking met respondenten van EU herkomst (gen.1: 4%, gen.2: 2%) en Belgische herkomst (2%). Het aandeel gepensioneerden is opvallend hoger bij personen van Belgische herkomst (28%) en ook bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (16%). Het aandeel studenten is dan weer het hoogst bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (32%).

Figuur 2.7: Aandeel respondenten naar werksituatie, herkomst-generatiegroep, Vlaams gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

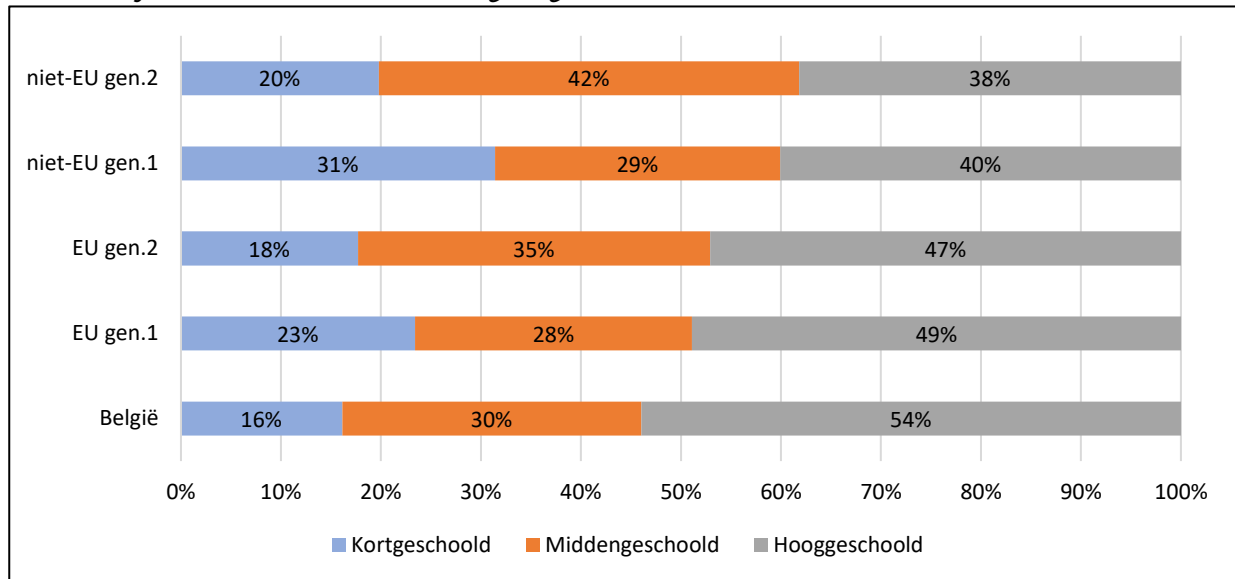

2.8. Opleidingsniveau

Figuur 2.8 toont de verdeling van de respondenten naar opleidingsniveau bij respondenten die minimum 25 jaar oud zijn en/of geen student/scholier zijn³. We zien dat het aandeel hogescholenden het hoogst is bij personen van Belgische herkomst (54%), gevolgd door personen van EU herkomst (gen.1: 49%, gen.2: 47%) en personen van niet-EU herkomst (gen.1: 40%, gen.2: 38%). Het aandeel kortgeschoolden daarentegen is het hoogst bij respondenten van de eerste generatie (EU: 23%, niet-EU: 31%) gevolgd door respondenten van de tweede generatie (EU: 18%, niet-EU: 20%) en respondenten van Belgische herkomst (16%).

Figuur 2.8: Aandeel respondenten naar opleidingsniveau, herkomst-generatiegroep, respondenten van 25 jaar of ouder en/of die geen student/scholier zijn, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

³ De volgende personen zijn meegenomen in de analyse: (1) ouder dan 24 en student/scholier, (2) ouder dan 24 en geen student/scholier en (3) jonger dan 25 en geen student/scholier

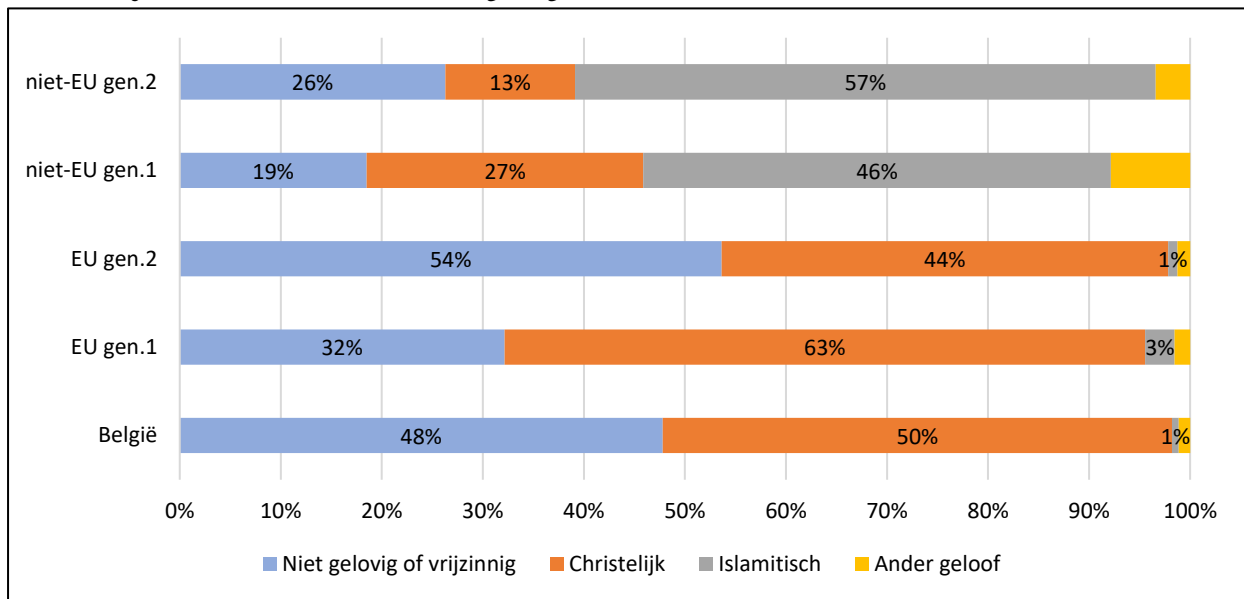
2.9. Geloof

Figuur 2.9 toont het aandeel respondenten naar geloofsovertuiging en herkomst-generatiegroep. In het Vlaamse Gewest is het aandeel niet-gelovigen of vrijzinnigen het hoogst bij respondenten van EU herkomst van de tweede generatie (54%) gevolgd door respondenten van Belgische herkomst (48%), niet-EU herkomst van de eerste generatie (32%) en respondenten van niet-EU herkomst (gen.1: 19%, gen.2: 26%).

Bij de personen van Belgische (50%) en EU herkomst (gen.1: 63%, gen.2: 44%) is het aandeel christenen het hoogst. Personen van niet-EU herkomst hebben het vaakst een islamitische geloofsovertuiging (gen.1: 46%, gen.2: 57%).

Figuur 2.9: Aandeel respondenten naar geloof, herkomst-generatiegroep, Vlaams gewest

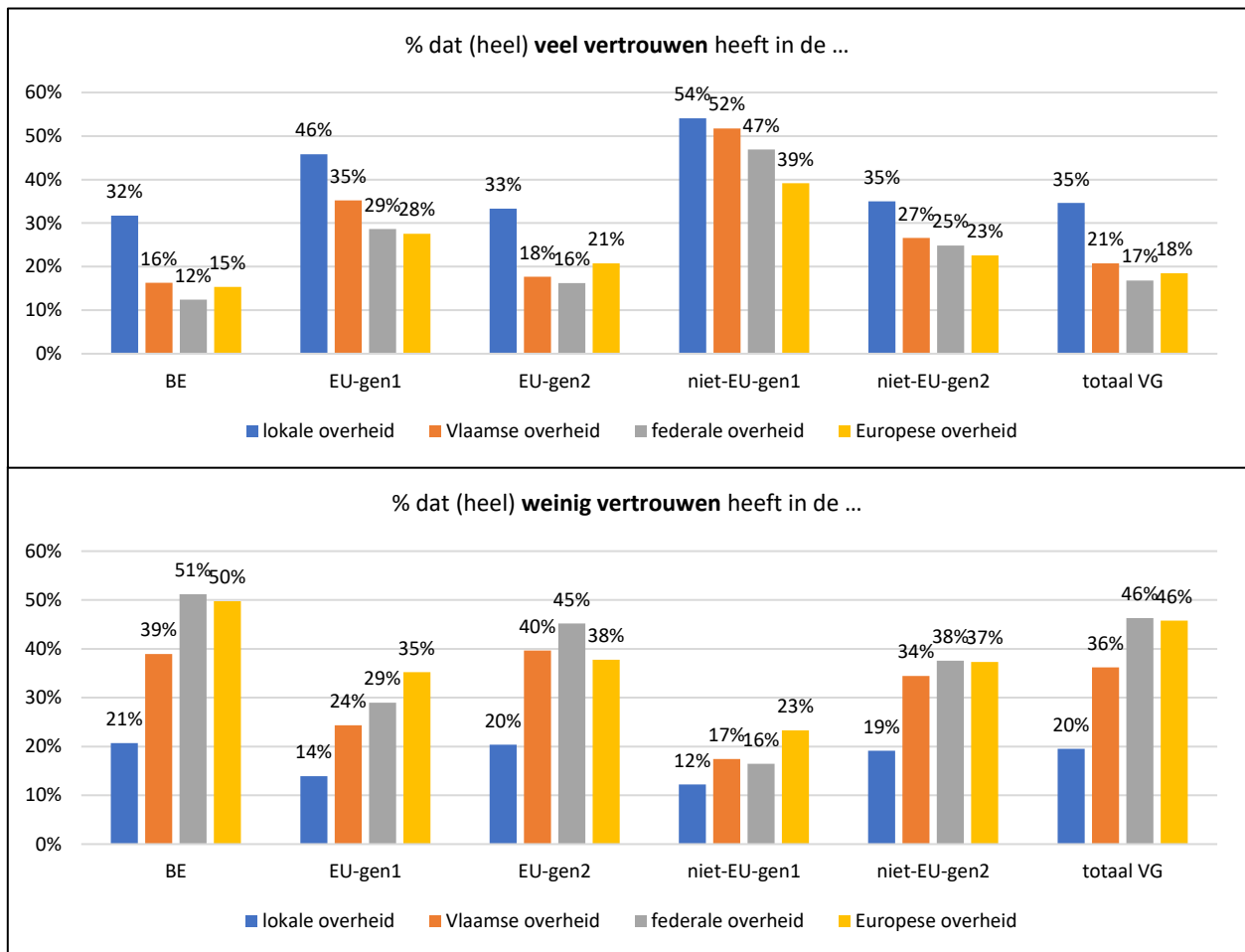
Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

3. Vertrouwen in overheid en instellingen

Figuur 3.1: Aandeel respondenten met veel of weinig vertrouwen in de overheid, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

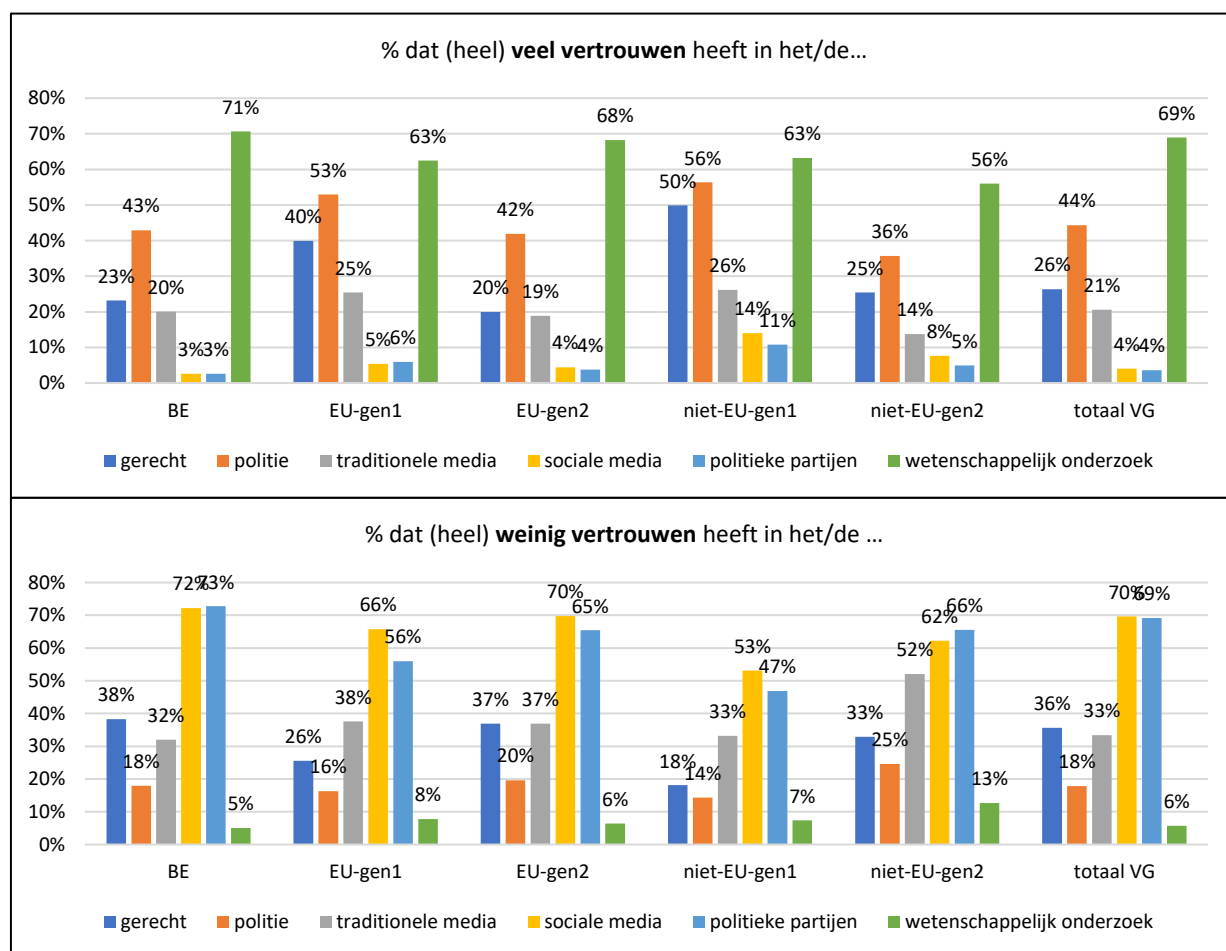
Gemiddeld hebben inwoners van het Vlaamse Gewest meer vertrouwen in de lokale overheid (35%) dan in de andere overheden (21 à 18%). Binnen elke herkomstgroep is vertrouwen in de lokale overheid het hoogst in vergelijking met vertrouwen in de Vlaamse, federale of Europese overheid.

Vertrouwen in de overheid is op alle niveaus het laagst bij respondenten van Belgische herkomst (12% tot 32%), gevolgd door de tweede generatie herkomstgroepen (21% tot 35%) en de EU herkomstgroep van de eerste generatie (28% tot 45%). De niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie heeft op alle niveaus het meeste vertrouwen in de overheid (39% tot 54%).

In vergelijking met de resultaten van de Gemeente- en Stadsmonitor 2023, zijn de resultaten van de Barometer Samenleven 2024 iets positiever. Volgens de Gemeente- en Stadsmonitor 2023 heeft 29% van de volwassen bevolking in het Vlaamse Gewest (heel) veel vertrouwen in het gemeentebestuur, 15% in de Vlaamse overheid, 13% in de Federale overheid en 17% in de Europese overheid.

Figuur 3.2: Aandeel respondenten met veel of weinig vertrouwen in instellingen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

Gemiddeld hebben inwoners van het Vlaamse Gewest het vaakst veel vertrouwen in wetenschappelijk onderzoek (69%), gevolgd door de politie (44%), het gerecht (26%) en traditionele media (21%). Het minst vaak hebben ze vertrouwen in sociale media (4%) en politieke partijen (4%).

De eerste generatie van buitenlandse herkomst heeft opvallend vaker veel vertrouwen in het gerecht (EU: 40%, niet-EU: 50%) en de politie (EU: 55%, niet-EU: 56%) in vergelijking met de andere groepen (gerecht: 20% tot 25%, politie: 36% tot 43%).

Bij alle herkomstgroepen is het vertrouwen in sociale media en politieke partijen eerder laag. Het aandeel respondenten dat veel vertrouwen heeft in sociale media en politieke partijen ligt wel opvallend hoger bij de niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie (respectievelijk 14% en 11%) in vergelijking met de andere groepen (respectievelijk 3% tot 8% en 3% tot 6%).

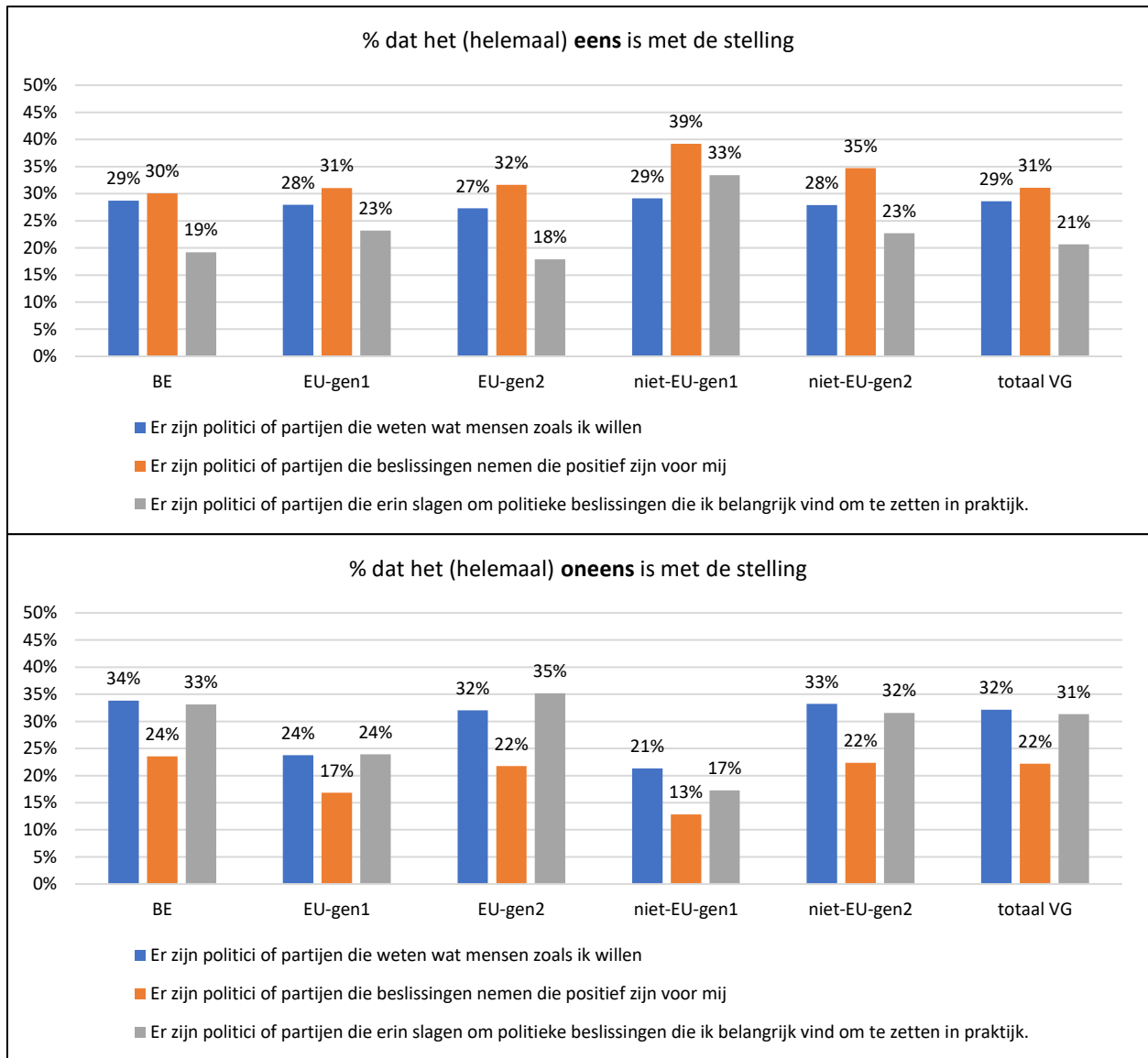
Het vertrouwen in wetenschappelijk onderzoek is iets lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (56%) dan bij de andere groepen (63% tot 71%).

In de gemeente- en stadsmonitor 2023 werd ook gepeild naar vertrouwen in de politie. Volgens de Gemeente- en Stadsmonitor 2023 heeft 46% van de volwassen bevolking in het Vlaamse Gewest (heel) veel vertrouwen in de politie, wat gelijkaardig is aan het aandeel in de Barometer Samenleven 2024 (44%).

4. Vertegenwoordiging door politici en politieke partijen

Figuur 4.1: Aandeel respondenten dat het eens of oneens is met stellingen over vertegenwoordiging door politici of partijen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

29% van de inwoners van het Vlaamse Gewest vindt dat er politici of partijen zijn die weten wat mensen zoals zij willen. Een ongeveer even groot aandeel respondenten (31%) vindt dat er politici of partijen zijn die beslissingen nemen die positief zijn voor hen. Een kleiner aandeel respondenten (21%) vindt dat politici en partijen erin slagen om politieke beslissingen die men belangrijk vindt om te zetten in praktijk.

Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie zijn het vaker eens met de stelling “Er zijn politici of partijen die beslissingen nemen die positief zijn voor mij” (gen.1: 39%, gen.2: 35%) dan de andere herkomstsgroepen (30% tot 32%).

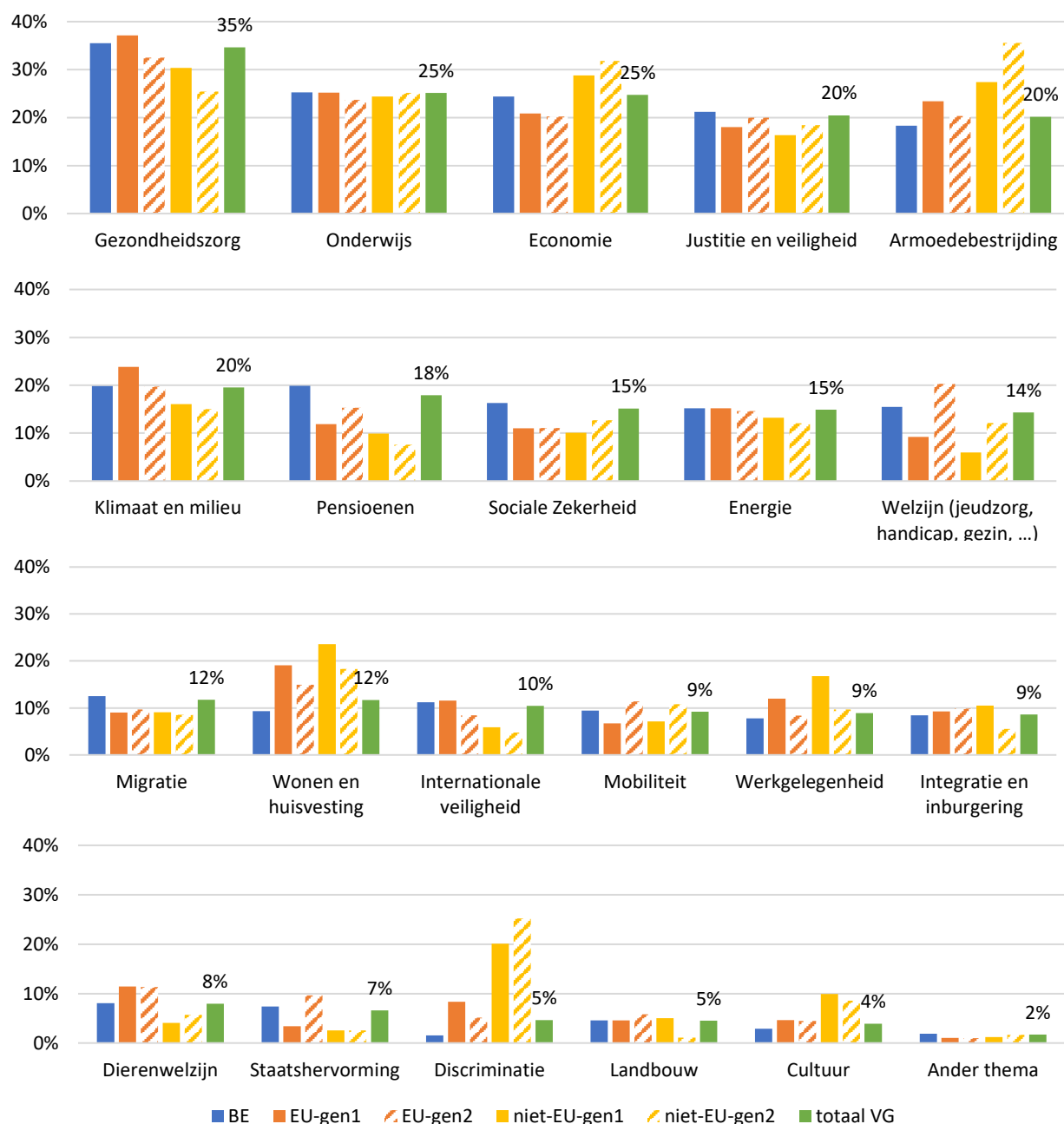
Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie zijn het ook vaker eens met de stelling “Er zijn politici en partijen die erin slagen om politieke beslissingen die ik belangrijk vind om te zetten in praktijk” (33%) in vergelijking met de andere herkomstsgroepen (18% tot 23%).

Logistische regressie-analyse waarbij de kans om het (helemaal) eens te zijn met deze stellingen vergeleken wordt met de kans om neutraal te staan of het (helemaal) oneens te zijn met de stellingen wijst uit dat van de achtergrondkenmerken (nationaliteit, leeftijd, gezinssituatie, woonregio, opleidingsniveau, werksituatie en geloof) vooral opleidingsniveau een belangrijke rol speelt. Hoogopgeleide personen zijn het significant vaker (helemaal) eens met de stellingen in vergelijking met middenopgeleide en vooral kortopgeleide personen.

5. Politieke thema's

Figuur 5.1: Aandeel respondenten dat een bepaald thema als één van de drie belangrijkste politieke thema's heeft aangeduid, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

Tabel 5.1: Top 5 prioritaire politieke thema's, per herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

Totaal		Belgische herkomst	
Gezondheidszorg	35%	Gezondheidszorg	36%
Onderwijs	25%	Onderwijs	25%
Economie	25%	Economie	24%
Justitie en veiligheid	20%	Justitie en veiligheid	21%
Armoedebestrijding	20%	Pensioenen	20%
EU herkomst, generatie 1		EU herkomst, generatie 2	
Gezondheidszorg	37%	Gezondheidszorg	32%
Onderwijs	25%	Onderwijs	24%
Klimaat en milieu	24%	Armoedebestrijding	20%
Armoedebestrijding	23%	Welzijn (jeugdzorg, handicap, gezin, ...)	20%
Economie	21%	Economie	20%
niet-EU herkomst, generatie 1		niet-EU herkomst, generatie 2	
Gezondheidszorg	30%	Armoedebestrijding	36%
Economie	29%	Economie	32%
Armoedebestrijding	27%	Gezondheidszorg	25%
Onderwijs	24%	Discriminatie	25%
Wonen en huisvesting	24%	Onderwijs	25%

De gemiddelde inwoner van het Vlaamse Gewest vindt gezondheidszorg (35%), onderwijs (25%), economie (25%), justitie en veiligheid (20%) en armoedebestrijding (20%) de belangrijkste politieke thema's. De gemiddelde inwoner van het Vlaamse Gewest heeft de volgende thema's het minst vaak aangeduid als prioritair: dierenwelzijn (8%), staatshervorming (7%), landbouw (5%), discriminatie (5%) en cultuur (4%).

De buitenlandse herkomstgroepen (20% tot 36%) hebben vaker armoedebestrijding aangeduid in de top 3 in vergelijking met de Belgische herkomstgroep (18%). Bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie is armoede zelfs het vaakst aangeduide thema (36%).

Ook de thema's wonen en huisvesting en discriminatie werden vaker aangeduid door personen van buitenlandse herkomst dan door personen van Belgische herkomst. Wonen en huisvesting werd het vaakst aangeduid door respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (24%) gevolgd door respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (19%) en de tweede generatie (EU: 15%, niet-EU: 18%). Discriminatie werd dan weer het vaakst aangeduid als prioritair thema door respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (20%) en tweede generatie (25%).

Het thema welzijn werd opvallend vaker aangeduid door respondenten van EU herkomst van de tweede generatie (20%) in vergelijking met de andere groepen (6% tot 15%). Het thema werkgelegenheid werd dan weer opvallend vaker aangeduid door respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (17%) in vergelijking met de andere groepen (8% tot 12%).

6. Stemintentie

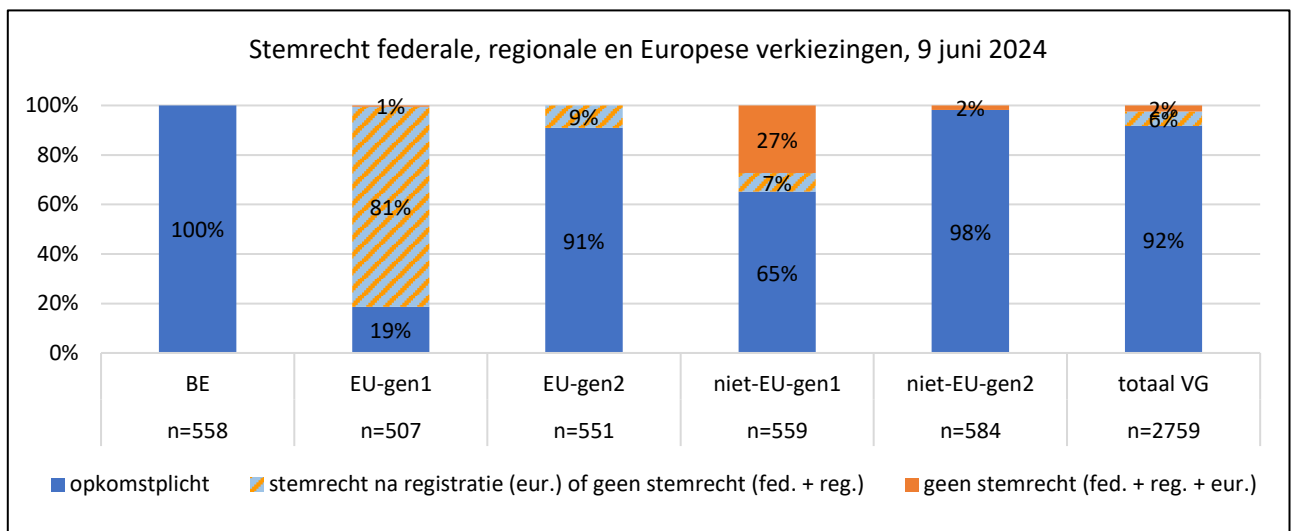
6.1. Stemintentie verkiezingen 9 juni 2024

Tabel 6.1: Overzicht stemrecht naargelang nationaliteit en overheidsniveau, verkiezingen 9 juni 2024, meerderjarige inwoners, Vlaams Gewest

	Europese overheid	Federale overheid	Regionale overheid
Belgische nationaliteit	Opkomstplicht	Opkomstplicht	Opkomstplicht
EU nationaliteit	Stemrecht na registratie	Geen stemrecht	Geen stemrecht
Niet-EU nationaliteit	Geen stemrecht	Geen stemrecht	Geen stemrecht

Figuur 6.1: Aandeel respondenten naar mogelijkheid om te stemmen voor de federale, regionale en Europese verkiezingen van 9 juni 2024, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

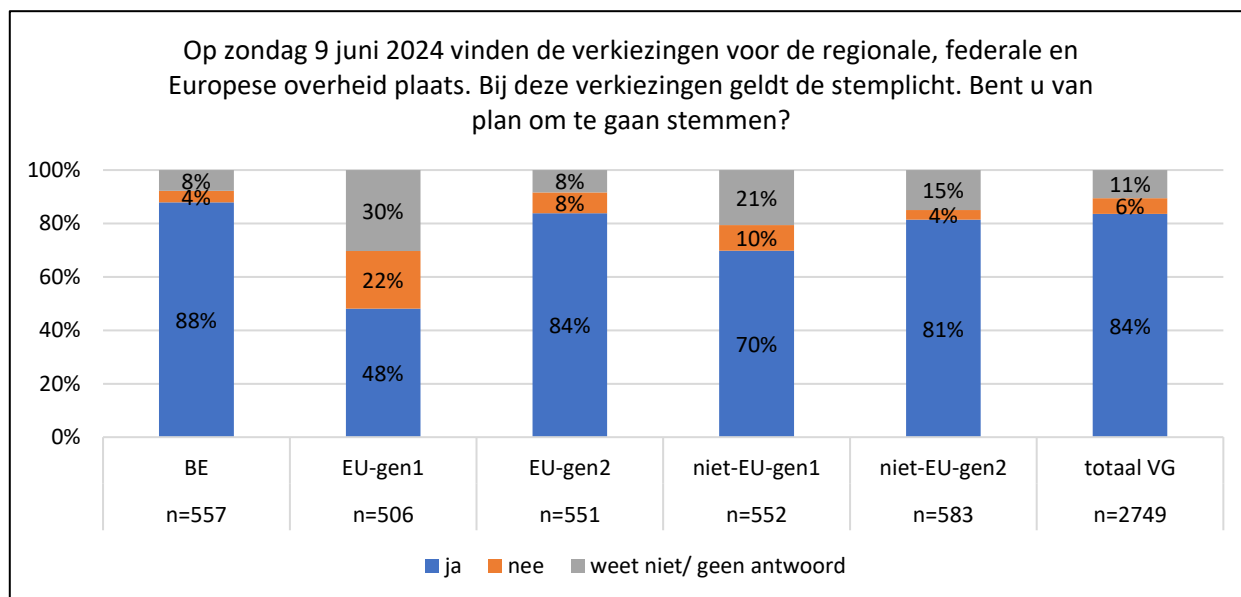
Voor meerderjarige inwoners met Belgische nationaliteit geldt de opkomstplicht voor de federale, regionale en Europese verkiezingen van 9 juni 2024 (zie tabel). Inwoners met buitenlandse nationaliteit mogen op 9 juni 2024 niet stemmen voor de federale en regionale verkiezingen, maar wel voor de Europese verkiezingen als ze een EU nationaliteit hebben en zich voor 31 maart 2024 registreerden.

We zien dat van de respondenten van EU herkomst van de eerste generatie 19% opkomstplicht heeft. Bijkomend mag 81% van de eerste generatie van EU herkomst stemmen voor de Europese overheid op voorwaarde dat ze zich op voorhand registreren. Van de respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie heeft 65% opkomstplicht en 7% stemrecht op voorwaarde van registratie voor de verkiezingen voor de Europese overheid.

Bij de tweede generatie (geboren in België) is het aandeel met opkomstplicht hoger. 91% van de EU herkomstgroep en 98% van de niet-EU herkomstgroep moet gaan stemmen voor deze verkiezingen.

Figuur 6.2: Aandeel respondenten naar stemintentie verkiezingen juni 2024 en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

Aan alle respondenten werd de volgende vraag gesteld: “Op zondag 9 juni 2024 vinden de verkiezingen voor de regionale, federale en Europese overheid plaats. Bij deze verkiezingen geldt de stemplicht⁴. Bent u van plan om te gaan stemmen?”.

In het Vlaamse Gewest antwoordde gemiddeld 84% “ja” op deze vraag, 6% “nee” en 11% “weet niet/geen antwoord”.

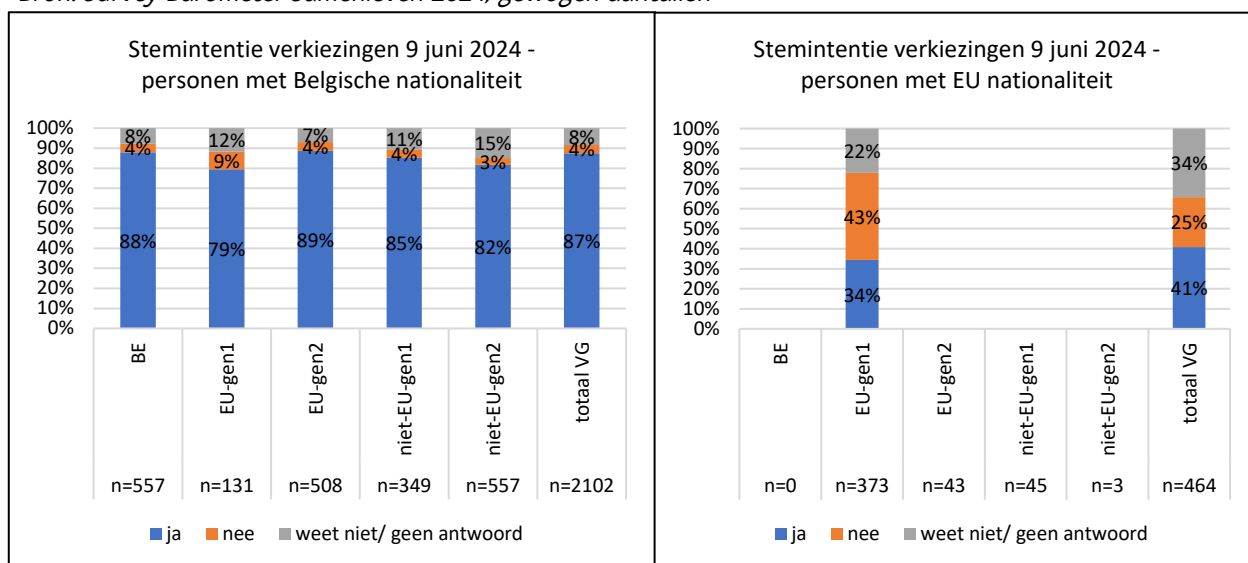
Het aandeel respondenten dat van plan is om te gaan stemmen voor de verkiezingen van juni ligt het hoogst bij respondenten van Belgische herkomst (88%), gevolgd door respondenten van buitenlandse herkomst van de tweede generatie (EU: 84%, niet-EU: 81%) en respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (70%). De stemintentie bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie ligt opvallend lager (48%).

Het aandeel respondenten dat “weet niet/ geen antwoord” heeft aangeduid, is ook opvallend groter bij respondenten van buitenlandse herkomst van de eerste generatie, dan bij de andere groepen. Van de EU en niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie heeft respectievelijk 30% en 21% dit antwoord aangeduid, in vergelijking met 15% van de niet-EU herkomstgroep van de tweede generatie en 8% van de EU herkomstgroep van de tweede generatie en de Belgische herkomstgroep.

⁴ Wanneer we spreken over stemplicht, gaat het feitelijk over de opkomstplicht. Dit houdt in dat men verplicht is om naar het stembokje te gaan op de dag van de verkiezingen, maar dat ook blanco stemmen toegestaan is.

Figuur 6.3: Aandeel respondenten naar stemintentie verkiezingen juni 2024 naar nationaliteit, personen met opkomstplicht (Belgische nationaliteit) en stemrecht voor Europese verkiezingen na registratie (EU nationaliteit), 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

* Resultaten voor groepen met minder dan 50 respondenten worden niet getoond in deze figuur.

Wanneer we enkel personen met Belgische nationaliteit (en dus personen met opkomstplicht) selecteren (zie figuur 6.3 links), zijn de verschillen naar herkomst kleiner. Binnen elke herkomstgroep heeft 80 à 90% de intentie om te gaan stemmen op 9 juni 2024. De stemintentie is nu het hoogst bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (89%) en het laagst bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (79%).

Personen met buitenlandse nationaliteit kunnen niet stemmen voor de federale of regionale overheid. Voor de Europese overheid mogen enkel personen met EU nationaliteit stemmen (op voorwaarde dat ze zich tijdig registreren). Als we enkel respondenten met EU nationaliteit selecteren (zie figuur 6.3 rechts), zien we dat 41% van plan is om te gaan stemmen voor de verkiezingen en dat 34% het nog niet weet of geen antwoord wil geven. Van de respondenten van EU herkomst van de eerste generatie met EU nationaliteit is 34% van plan om te gaan stemmen.

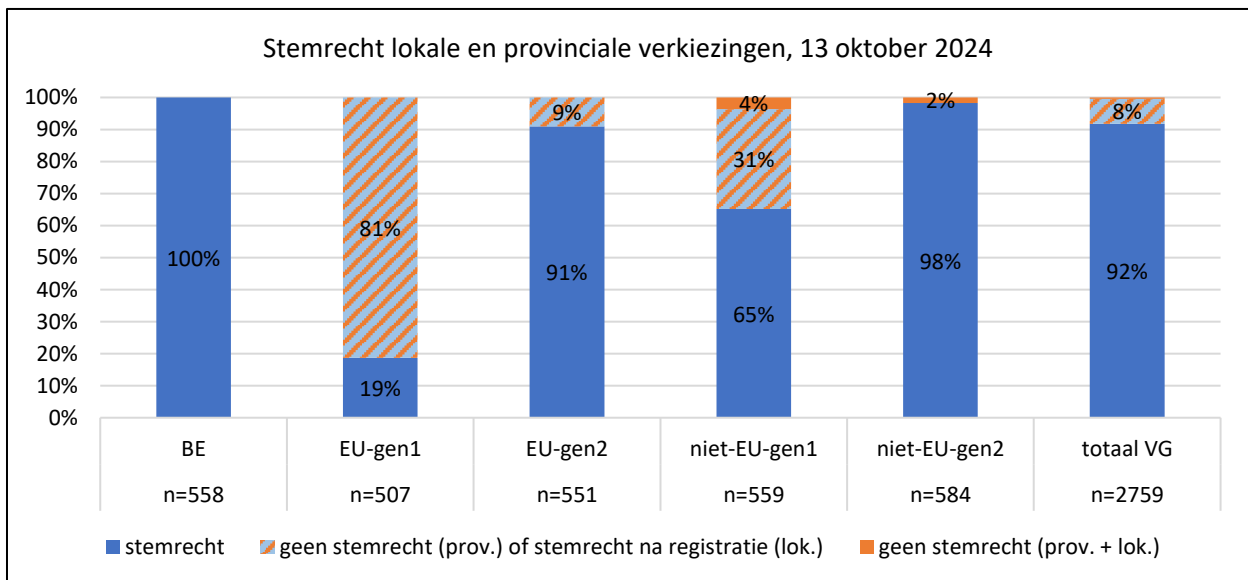
6.2. Stemintentie verkiezingen 13 oktober 2024

Tabel 6.2: Overzicht stemrecht naargelang nationaliteit en overheidsniveau, verkiezingen 13 oktober 2024, meerderjarige inwoners, Vlaams Gewest

	Provinciale overheid	Lokale overheid
Belgische nationaliteit	Stemrecht	Stemrecht
EU nationaliteit	Geen stemrecht	Stemrecht na registratie
Niet-EU nationaliteit, 5 jaar of meer in België	Geen stemrecht	Stemrecht na registratie
Niet-EU nationaliteit, minder dan 5 jaar in België	Geen stemrecht	Geen stemrecht

Figuur 6.4: Aandeel respondenten naar mogelijkheid om te stemmen voor de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

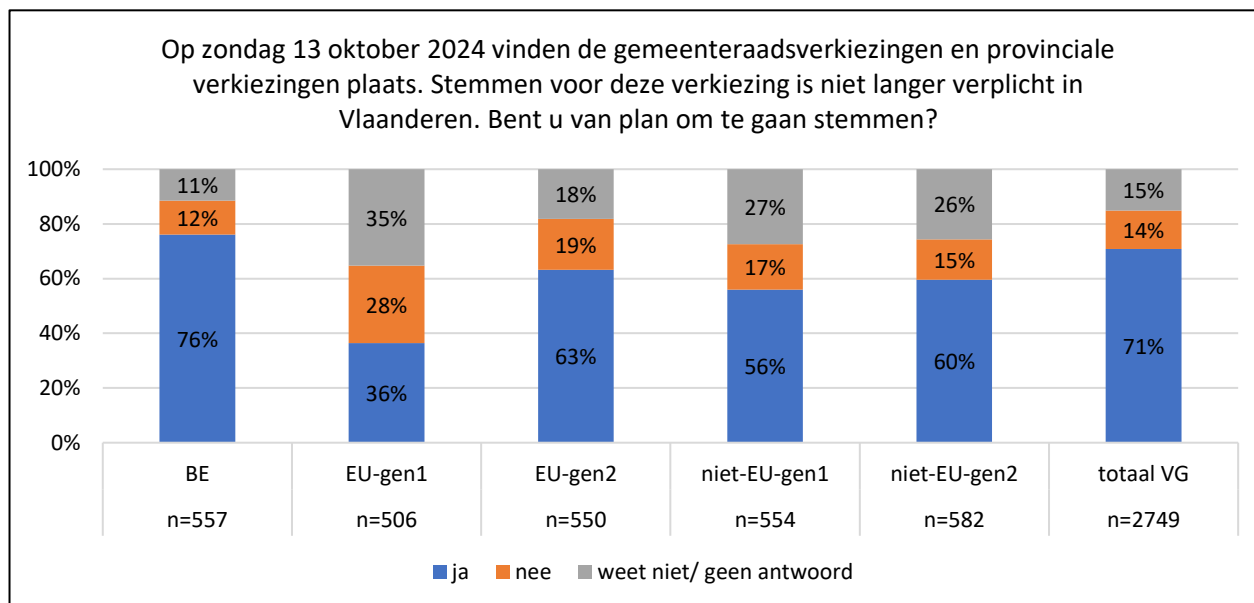
Vanaf 2024 is stemmen voor de lokale en provinciale verkiezingen niet langer verplicht in Vlaanderen. Meerderjarige inwoners met Belgische nationaliteit hebben wel nog steeds het recht om te stemmen voor deze verkiezingen (zie tabel 6.2). Inwoners met buitenlandse nationaliteit hebben geen stemrecht voor de provinciale overheid. Voor de lokale overheid mogen inwoners met buitenlandse nationaliteit in bepaalde gevallen wel gaan stemmen. Personen met niet-EU nationaliteit die minstens 5 jaar wettelijk verblijven in België en personen met EU nationaliteit kunnen gaan stemmen als ze zich voor 31 juli 2024 registreren.

Net zoals bij de verkiezingen van 9 juni 2024 zien we dat van de respondenten van EU herkomst van de eerste generatie 19% stemrecht heeft en dat 81% mag stemmen voor de lokale overheid op voorwaarde dat ze zich op voorhand registreren. Van de respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie heeft 65% stemrecht en 31% stemrecht voor de lokale overheid op voorwaarde van registratie.

Bij de tweede generatie (geboren in België) is het aandeel met stemrecht hoger: 91% van de EU herkomstgroep en 98% van de niet-EU herkomstgroep mag gaan stemmen voor deze verkiezingen.

Figuur 6.4: Aandeel respondenten naar stemintentie verkiezingen en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

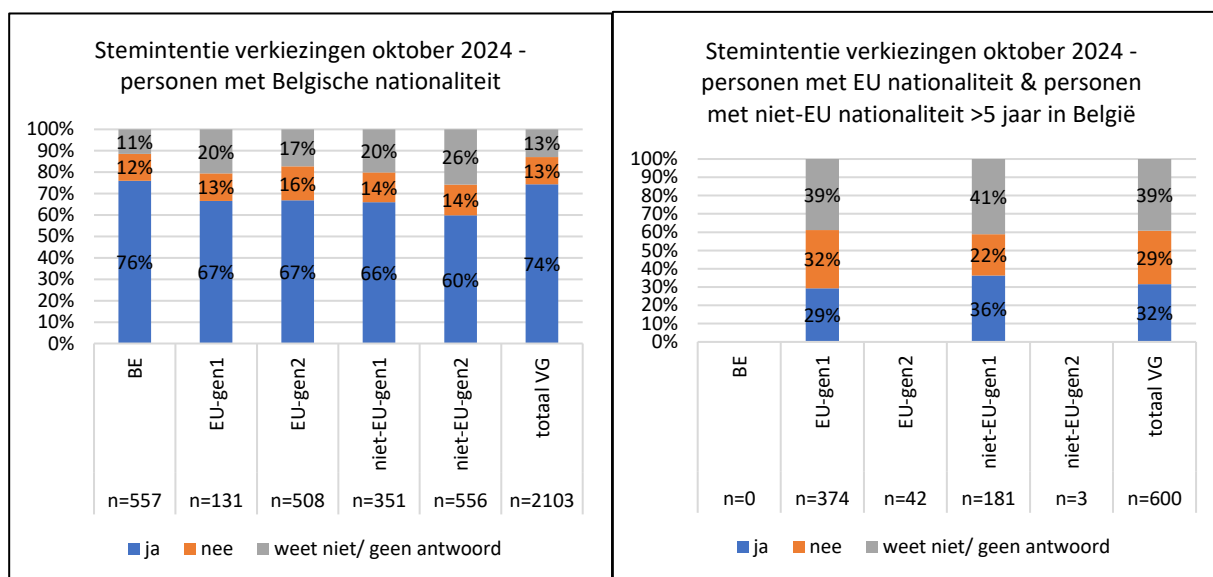
Aan alle respondenten werd ook de volgende vraag gesteld: “Op zondag 13 oktober 2024 vinden de gemeenteraadsverkiezingen en provinciale verkiezingen plaats. Stemmen voor deze verkiezing is niet langer verplicht in Vlaanderen. Bent u van plan om te gaan stemmen?”. In het Vlaamse Gewest antwoordde gemiddeld 71% “ja” op deze vraag, 14% “nee” en 15% “weet niet/geen antwoord”. Bij alle groepen is de stemintentie voor lokale en provinciale verkiezingen van oktober dus gemiddeld lager dan de stemintentie voor de regionale, federale en Europese verkiezingen van juni.

Het aandeel respondenten dat van plan is om te gaan stemmen in oktober ligt het hoogst bij respondenten van Belgische herkomst (76%), gevolgd door respondenten van buitenlandse herkomst van de tweede generatie (EU: 63%, niet-EU: 60%) en respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (56%). De stemintentie bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie ligt opvallend lager (36%).

Bij alle buitenlandse herkomstgroepen ligt het aandeel dat “weet niet/geen antwoord” heeft aangeduid (18% tot 35%) hoog in vergelijking met de Belgische herkomstgroep (11%).

Figuur 6.5: Aandeel respondenten naar stemintentie verkiezingen oktober 2024 naar nationaliteit, personen met stemrecht (Belgische nationaliteit) en stemrecht na registratie (EU nationaliteit of niet-EU nationaliteit min. 5 jaar in België), 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

* Resultaten voor groepen met minder dan 50 respondenten worden niet getoond in deze figuur. Ook de resultaten voor personen met niet-EU nationaliteit die minder dan 5 jaar in België verblijven worden niet getoond omdat het over slechts 47 personen gaat (waarvan 1 van EU herkomst van de eerste generatie, 23 van niet-EU herkomst van de eerste generatie en 23 van niet-EU herkomst van de tweede generatie).

Op 13 oktober 2024 kunnen zowel inwoners met EU nationaliteit als inwoners met niet-EU nationaliteit die minstens 5 jaar wettelijk in België verblijven, stemmen voor de lokale verkiezingen (op voorwaarde dat ze zich op voorhand registreren). Als we enkel personen met Belgische nationaliteit selecteren (zie figuur 6.5 links), zijn verschillen in stemintentie naar herkomst beperkt. De stemintentie is nu het hoogst bij personen van Belgische herkomst (76%) en het laagst bij personen van niet-EU herkomst van de tweede generatie (60%).

Van de respondenten van EU en niet-EU herkomst van de eerste generatie met stemrecht na registratie (zie figuur 6.5 rechts) is respectievelijk 29% en 36% van plan om te gaan stemmen. Van alle respondenten met stemrecht na registratie is 32% van plan om te gaan stemmen voor de lokale verkiezingen

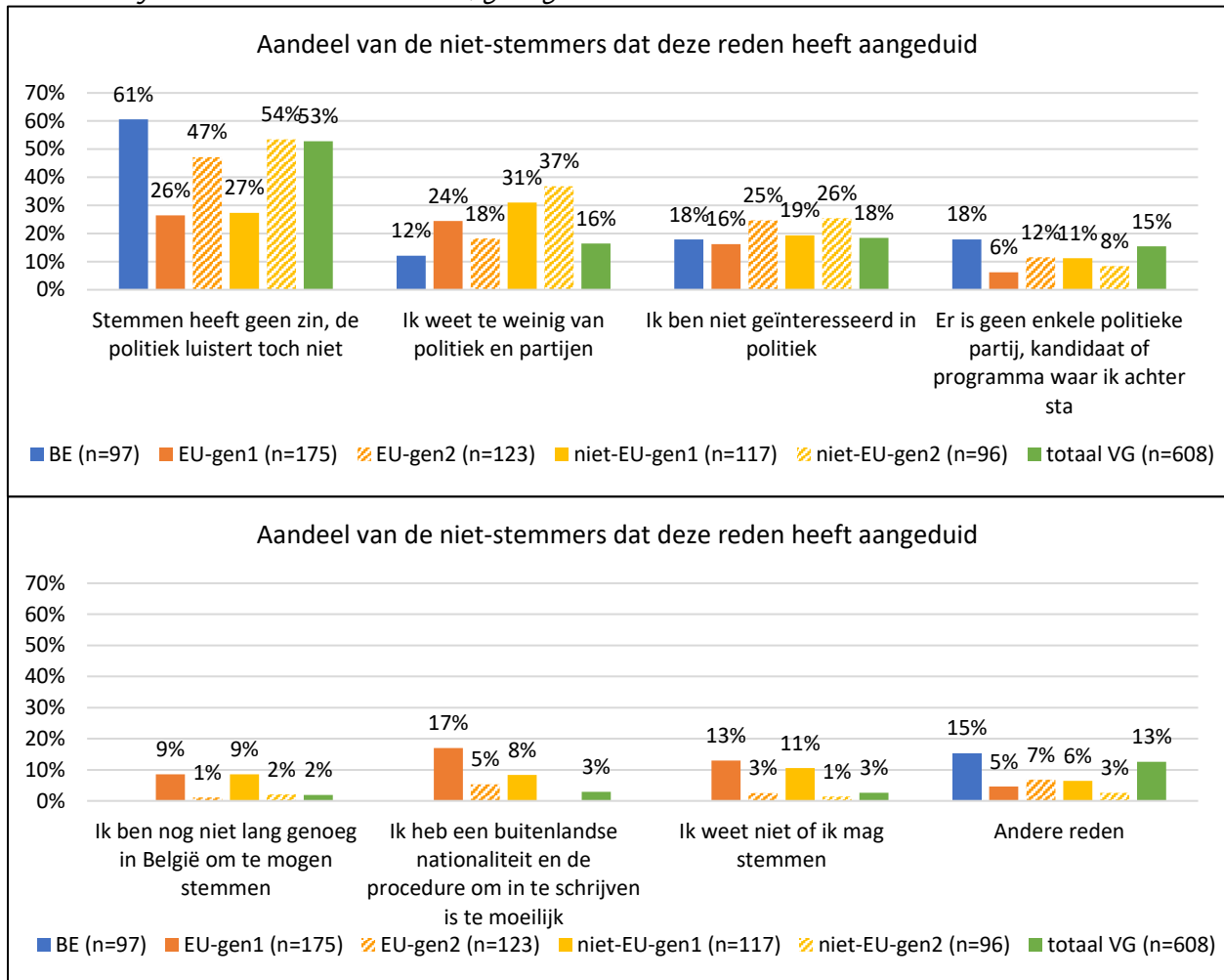
Uit cijfers van de FOD Binnenlandse zaken⁵ blijkt dan van de meerderjarige burgers met EU nationaliteit (n=351 825) in het Vlaamse Gewest slechts 10% (n=36 592) zich heeft geregistreerd om te gaan stemmen voor de lokale verkiezingen. Van de meerderjarige burgers met niet-EU nationaliteit in het Vlaamse Gewest die 5 jaar of langer in België verblijven (n=107 180) heeft 8% (n=8 221) zich ingeschreven om te gaan stemmen voor de lokale verkiezingen. Van alle burgers met buitenlandse nationaliteit met potentieel stemrecht (n=459 005) heeft slechts 10% (n=44 813) zich effectief ingeschreven. De cijfers uit de survey Barometer Samenleven en de cijfers van de FOD binnenlandse zaken tonen dus aan dat hoewel 32% van de burgers met buitenlandse nationaliteit met potentieel stemrecht in het Vlaams Gewest de intentie had om te gaan stemmen voor de lokale verkiezingen, slechts 10% zich effectief heeft ingeschreven.

⁵ Zie <https://verkiezingen.fgov.be/algemeen/gemeenteraadsverkiezingen-van-13102024-statistieken>

6.3. Reden om niet te gaan stemmen

Figuur 6.6: Aandeel niet-stemmers naar aangeduide reden om niet te stemmen (meerdere redenen mogelijk), 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

Aan personen die nee hebben geantwoord op één van de twee vragen over stemintentie, werd gevraagd waarom men niet van plan is om te gaan stemmen.

De meest aangeduide reden om niet te gaan stemmen was “Stemmen heeft geen zin, de politiek luistert toch niet”. Gemiddeld 53% van de respondenten die niet van plan zijn om te gaan stemmen, heeft deze reden aangeduid. Deze reden werd het vaakst aangeduid door respondenten van Belgische herkomst (61%) en van buitenlandse herkomst van de tweede generatie (EU: 47%, niet-EU: 54%).

De reden “Ik weet te weinig van politiek en partijen” werd relatief vaker door respondenten van niet-EU herkomst aangeduid (gen.1: 31%, gen.2: 37%) in vergelijking met de andere groepen (12% tot 24%).

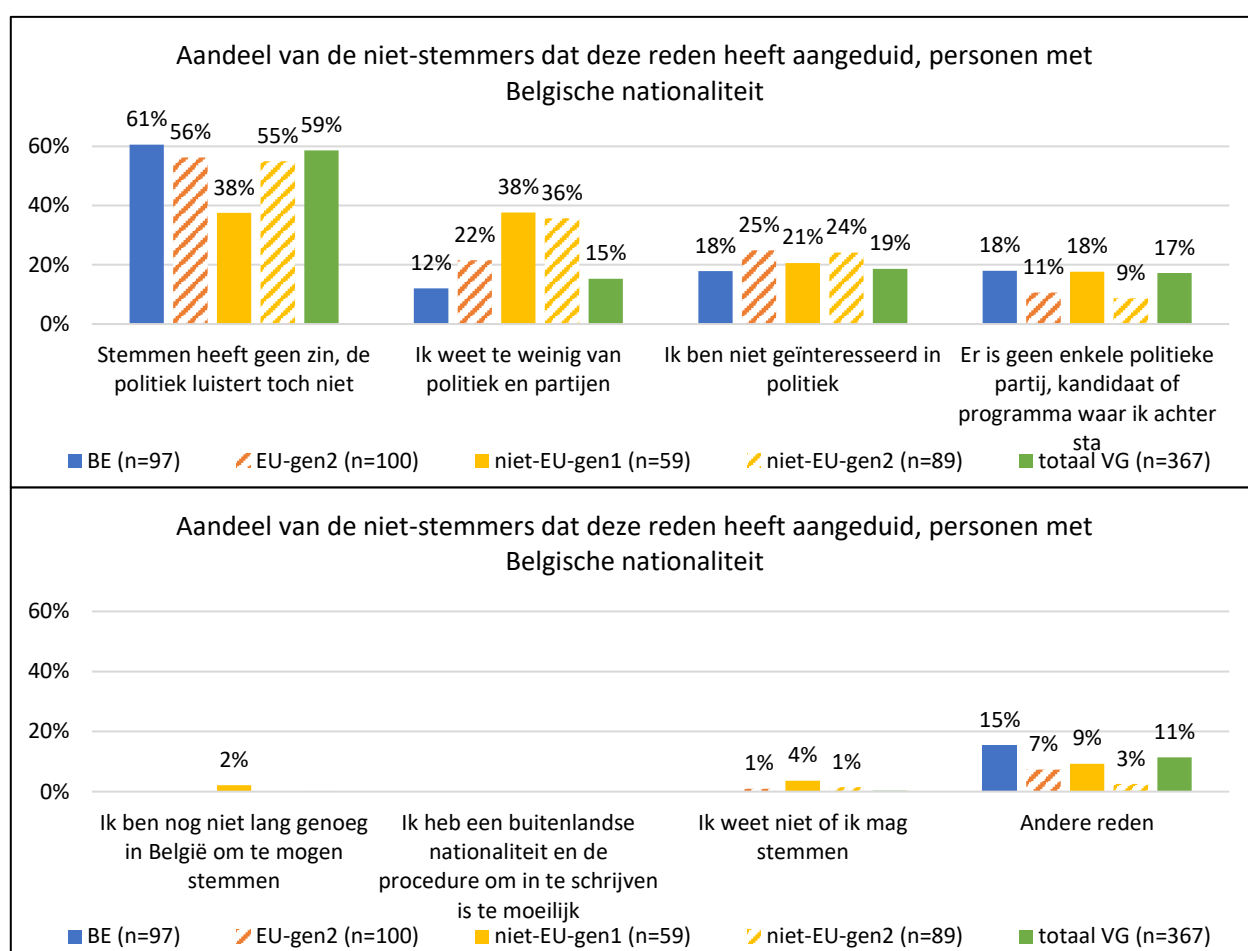
De reden “Ik ben niet geïnteresseerd in politiek” werd relatief vaker door respondenten van de tweede generatie aangeduid (EU: 25%, gen.2: 26%) in vergelijking met de andere groepen (16% tot 19%).

De reden “Er is geen enkele politieke partij, kandidaat of programma waar ik achter sta” werd het vaakst aangeduid door personen van Belgische herkomst (18%) in vergelijking met de andere groepen (6% tot 12%).

De redenen die te maken hebben met verblijfsduur (“ik ben nog niet lang genoeg in België om te mogen stemmen”), de procedure (“Ik heb een buitenlandse nationaliteit en de procedure om in te schrijven is te moeilijk”) en kennis van het stemrecht (“ik weet niet of ik mag stemmen”) werden het vaakst aangeduid door respondenten van buitenlandse herkomst van de eerste generatie. Van de respondenten van de eerste generatie van zowel EU als niet-EU herkomst gaf 9% de reden “Ik ben nog niet lang genoeg in België om te mogen stemmen” op om niet te gaan stemmen. De reden “Ik heb een buitenlandse nationaliteit en de procedure om in te schrijven is te moeilijk” werd vaker door de EU herkomstgroep van de eerste generatie (17%) dan door de niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie aangeduid (8%). De reden “Ik weet niet of ik mag stemmen” werd door respectievelijk 13% en 11% van de respondenten van EU en niet-EU herkomst van de eerste generatie aangeduid.

Figuur 6.7: Aandeel niet-stemmers naar aangeduide reden om niet te stemmen (meerdere redenen mogelijk), personen met Belgische nationaliteit, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

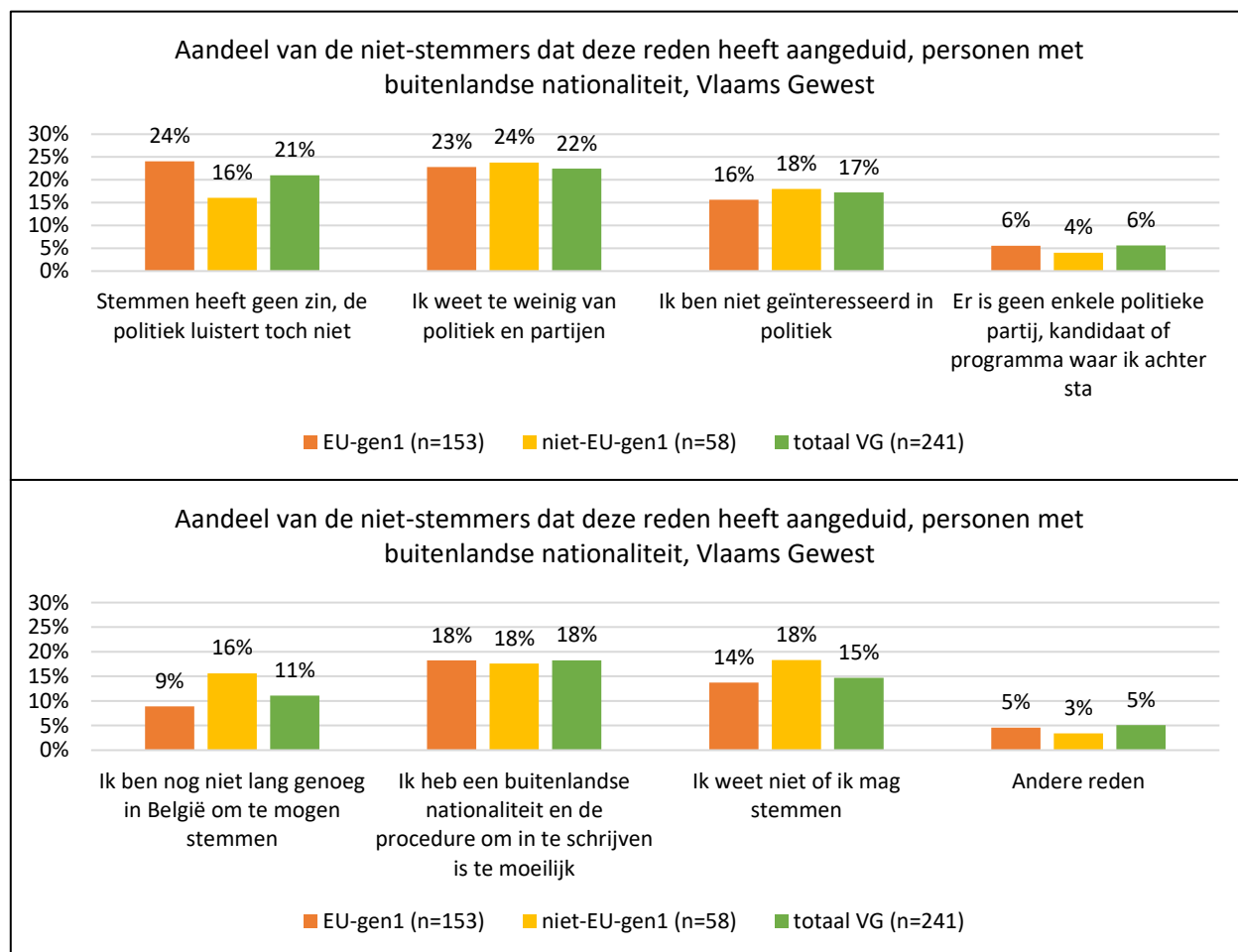

* Resultaten voor groepen met minder dan 50 respondenten worden niet getoond in deze figuur. De groep van EU herkomst van de eerste generatie met Belgische nationaliteit die heeft aangeduid niet te gaan stemmen bestond bijvoorbeeld uit slechts 22 personen.

Bij personen met Belgische nationaliteit (zie figuur 6.7) is “stemmen heeft geen zin, de politiek luistert toch niet” door 59% van de respondenten aangeduid. De andere redenen die te maken hebben met kennis over de politiek (15%), interesse (19%) en achter een partij, kandidaat of programma staan (17%) werden ook geregeld aangeduid door deze groep.

Figuur 6.8: Aandeel niet-stemmers naar aangeduide reden om niet te stemmen (meerdere redenen mogelijk), personen met stemrecht na registratie en zonder stemrecht (buitenlandse nationaliteit), 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2024, gewogen aantallen

* Resultaten voor groepen met minder dan 50 respondenten worden niet getoond in deze figuur. De groep van EU herkomst van de tweede generatie met buitenlandse nationaliteit die heeft aangeduid niet te gaan stemmen, bestond uit slechts 23 personen. De groep van niet-EU herkomst van de tweede generatie met buitenlandse nationaliteit die heeft aangeduid niet te gaan stemmen, bestond uit 7 personen.

Door personen met buitenlandse nationaliteit (zie figuur 6.8) werd “Stemmen heeft geen zin, de politiek luistert toch niet” opvallend minder vaak aangeduid (21%) in vergelijking met personen met Belgische nationaliteit (59%). De reden “Ik weet te weinig van politiek en partijen” werd iets vaker aangeduid door deze groep (22%).

De redenen die te maken hebben met verblijfsduur in België (11%), inschrijfprocedure (18%) en kennis over stemrecht (15%) werden ook regelmatig aangeduid, wat aantoont dat ook dit drempels vormen voor personen met buitenlandse nationaliteit om te gaan stemmen.